

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi eräiden rajat ylittävien hybridijärjestelyjen verotuksesta annetun lain ja tuloverolain 9 ja 10 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi eräiden rajat ylittävien hybridijärjestelyjen verotuksesta annettua lakia. Lisäksi ehdotetaan muutoksia tuloverolakiin. Muutokset perustuvat neuvoston direktiiviin (EU) 2017/952 direktiivin (EU) 2016/1164 muuttamisesta siltä osin, kun kyse on käänteisten hybridien verokohtelun eroavaisuuksista.

Esityksessä ehdotetaan, että eräiden rajat ylittävien hybridijärjestelyjen verotuksesta annetun lain soveltamisalaa laajennettaisiin kattamaan tilanteet, joissa kotimaisen elinkeinoyhtymän tulo-osuutta ei veroteta rajoitetusti verovelvollisen yhtiömiehen, joka on muu kuin luonnollinen henkilö, asuinvaltiossa siitä syystä, että yhtiömiehen asuinvaltio katsoo yhtymän erilliseksi verovelvolliseksi. Kyseessä olisi siten direktiivissä tarkoitettu niin sanottu käänteisen hybridiyksikön verokohtelun eroavuutta koskeva tilanne. Lisäksi edellytyksenä olisi, että yhtiömies yksin tai siihen etuyhteydessä olevien yhtiömiesten kanssa käyttää määräysvaltaa hybridiyksikössä. Sääntelyä ei olisi kuitenkaan tarkoitus soveltaa, mikäli käänteinen hybridiyksikkö olisi vaihtoehtorahastojen hoitajista annetussa laissa tarkoitettu vaihtoehtorahasto, joka on laajaomisteinen ja jolla on hajautettu arvopaperisalkku. Ehdotettuja käänteistä hybridiä koskevia säännöksiä sovellettaisiin avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön rajoitetusti verovelvollisen yhtiömiehen verotuksessa.

Tuloverolakiin ehdotetaan lisättäviksi säännökset, joissa säädetään Suomesta saadun tulon veronalaisuudesta käänteisen hybridiyksikön tilanteisiin liittyen.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 31.12.2021. Lakeja sovellettaisiin ensimmäisen kerran vuodelta 2022 toimitettavassa verotuksessa.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	3
1 Asian tausta ja valmistelu	3
1.1 Tausta	3
1.2 EU-säädöksen ja hallituksen esityksen valmistelu.....	4
2 EU-säädöksen tavoitteet ja pääasiallinen sisältö.....	4
2.1 Veronkiertodirektiivin tavoitteet	4
2.2 Veronkiertodirektiivin 9 a artiklassa asetettu velvoite säätää käänteisen hybridin tilanteet veronalaisiksi.....	5
3 Nykytila ja sen arviointi.....	8
3.1 Voimassa oleva hybridijärjestelyjä koskeva verosääntely	8
3.2 Yhtymiä koskeva yleinen sääntely kotimaisissa tilanteissa	10
3.3 Yhtymiä koskeva yleinen sääntely ja oikeuskäytäntö rajat ylittävissä tilanteissa.....	11
3.4 Pääomasijoitustoimintaa harjoittavan kommandiittiyhtiömuotoisen vaihtoehtorahaston rajoitetusti verovelvollisten yhtiömiesten verokohtelu	12
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	16
4.1 Keskeiset ehdotukset.....	16
4.2 Pääasialliset vaikutukset.....	17
5 Muut toteuttamisvaihtoehdot	20
5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset.....	20
5.2 Muiden jäsenvaltioiden suunnittelemat tai toteuttamat keinot	22
6 Lausuntopalaute.....	24
7 Säännöskohtaiset perustelut.....	24
8 Voimaantulo	29
LAKIEHDOTUKSET	30
1. Laki eräiden rajat ylittävien hybridijärjestelyjen verotuksesta annetun lain muuttamisesta.....	30
2. Laki tuloverolain 9 ja 10 §:n muuttamisesta	32
LIITTEET	33
RINNAKKAISTEKSTIT	33
1. Laki eräiden rajat ylittävien hybridijärjestelyjen verotuksesta annetun lain muuttamisesta.....	33
2. Laki tuloverolain 9 ja 10 §:n muuttamisesta	35

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Esityksen valmisteluun on johtanut täytäntöönpanoa edellyttävä EU-säädös. OECD:ssä ja EU:ssa on viime vuosina pyritty usein erilaisin toimin rajoittamaan yritysten aggressiivista verosuunnittelua. OECD:ssä käynnistettiin vuonna 2013 BEPS-hanke¹ (*Base Erosion and Profit Shifting*), jonka tarkoituksena on rajoittaa aggressiivisesta verosuunnittelusta sekä valtioiden välisestä verokilpailusta johtuvaa yhteisöveropohjan rapautumista. Hankkeen loppuraportit julkaistiin syyskuussa 2015.

EU:ssa on myös toteutettu useita toimia aggressiivisen verosuunnittelun ja veronkierron ehkäisemiseksi. Yksi näistä toimista on neuvoston direktiivi (EU) 2016/1164 sisämarkkinoiden toimintaan suoraan vaikuttavien veron kiertämisen käytäntöjen torjuntaa koskevien sääntöjen vahvistamisesta sellaisena kuin se on muutettuna direktiivin (EU) 2016/1164 muuttamisesta siltä osin kuin on kyse verokohtelun eroavuuksista kolmansien maiden kanssa annetulla neuvoston direktiivillä (EU) 2017/952 (jäljempänä *veronkiertodirektiivi*).² Jäljempänä molemmista direktiiveistä käytetään termiä veronkiertodirektiivi, kuitenkin kuvatessa direktiivillä (EU) 2017/952 ensimmäiseen veronkiertodirektiivin tehtyjä muutoksia käytetään selvyuden vuoksi termiä *muutosdirektiivi*.

Veronkiertodirektiivillä on toteutettu useita BEPS-hankkeeseen sisältyneitä suosituksia esimerkiksi korkojen vähennysoikeuden rajoittamisesta³ sekä ulkomaisia väliyhteisöjä⁴ koskevista säännöksistä. Muutosdirektiivin tarkoituksena on OECD:n BEPS-hankkeen toimenpiteen 2 yhteydessä laadittujen hybridijärjestelyjä koskevien suositusten (jäljempänä *OECD 2015 raportti*)⁵ koordinoitu täytäntöönpano EU:ssa.

Suomessa muutosdirektiivin edellyttämät säännökset sisällytettiin pääasiallisesti osaksi Suomen lainsäädäntöä 1.1.2020 voimaan tulleella lailla eräiden rajat ylittävien hybridijärjestelyjen verotuksesta (1567/2019), jäljempänä *hybridilaki*. Lisäksi tehtiin muutoksia kansainvälisen kaksinkertaisen verotuksen poistamisesta annettuun lakiin (1552/1995), elinkeinotulon verottamisesta annettuun lakiin (360/1968), tuloverolakiin (1535/1992) ja maatilatalouden tuloverolakiin (543/1967). Tällöin ei kuitenkaan implementoitu veronkiertodirektiivin 9 a artiklaa, jossa edellytetään jäsenmaita säätämään käänteisen hybridin tilanteet veronalaisiksi siten, että sääntely on kansallisesti voimassa viimeistään 31.12.2021 ja sääntelyä sovelletaan 1.1.2022 alkaen. Tässä esityksessä ehdotetaan veronkiertodirektiivin 9 a artiklan täytäntöönpanoa kansallisessa verolainsäädännössä.

¹ <http://www.oecd.org/tax/beps/>

² Erityisesti kansainvälisissä yhteyksissä veronkiertodirektiivistä käytetään usein lyhennettä ATAD (Anti-Avoidance Tax Directive) ja muutosdirektiivistä lyhennettä ATAD2.

³ Kansallisesti pantu täytäntöön lailla 1237/2018.

⁴ Kansallisesti pantu täytäntöön lailla 1364/2018.

⁵ Hybridijärjestelyihin liittyvien verokohtelun eroavuuksien vaikutusten poistaminen, toimenpide 2 – vuoden 2015 loppuraportti (<https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/9789264241138-en.pdf?expires=1627627259&id=id&accname=oid048242&checksum=0B8144077DA6835F7ADA1A567F3EBFD9>)

1.2 EU-säädöksen ja hallituksen esityksen valmistelu

Veronkiertodirektiivin antamisen yhteydessä direktiivin johdantokappaleessa 13 todettiin tarve jatkaa hybridijärjestelyihin sovellettavan EU-lainsäädännön kehittämistä. Tähän liittyen Euroopan neuvoston talous- ja rahoitusasioiden neuvosto (Ecofin) pyysi 12.7.2016 antamassaan lausumassa komissiota esittämään viimeistään vuoden 2016 lokakuussa ehdotuksen säännöistä, joita sovellettaisiin kolmansia maita koskeviin verokohtelun eroavuuksiin. Ehdotuksesta oli määrä päästä yhteisymmärrykseen vuoden 2016 loppuun mennessä. Komissio antoi 25.10.2016 ehdotuksen direktiiviksi koskien direktiivin (EU) 2016/1164 muuttamista hybridijärjestelyjen osalta.⁶ Ehdotukseen liittyi myös komission laatima muistio.⁷

Direktiiviehdotusta käsiteltiin syksyn 2016 ja alkuvuoden 2017 aikana useissa Euroopan neuvoston välittömän verotuksen työryhmän kokouksissa. Neuvosto saavutti yleisnäkemyksen direktiiviehdotuksesta 21.2.2017 ja muutosdirektiivi annettiin 29.5.2017.

Muutosdirektiivillä laajennettiin merkittävästi veron kiertämisen estämistä koskevaan direktiiviin sisältyvää hybridijärjestelyjen sääntelyä. Koko sääntely esitettiin uudessa muodossa ja sen täytäntöönpanoaikataulua muutettiin. Muutosdirektiivi kumosi alkuperäiseen veronkiertodirektiiviin sisältyneen hybridisääntelyn. Muutosdirektiiviin lisättiin myös uusi käänteisten hybridien verokohtelun eroavuutta sääntelevä artikla 9 a, jonka täytäntöönpanosta tässä esityksessä on kyse.

Esitys on valmisteltu valtiovarainministeriössä. Valtioneuvosto antoi 9.11.2016 eduskunnalle selvityksen direktiiviehdotuksesta⁸. Selvityksessä on kuvattu yleisesti ehdotusta direktiiviksi koskien direktiivin (EU) 2016/1164 muuttamista kolmansien valtioiden kanssa ilmenevien hybridijärjestelyjen osalta (COM(2016) 687 final).

Hybridijärjestelyjen verotuksesta säädetään veronkiertodirektiivin 9, 9 a ja 9 b artikloissa. Kuten edellä on todettu, 9 a artiklaa lukuun ottamatta direktiivin hybridijärjestelyjen verotusta edellyttämät säännökset sisällytettiin osaksi Suomen lainsäädäntöä 1.1.2020 voimaan tulleella lailla eräiden rajat ylittävien hybridijärjestelyjen verotuksesta.

Hallituksen esityksen tausta-aineisto on saatavilla osoitteessa [valtioneuvosto.fi/hankkeet-tunnuksella VM013:00/2020](https://valtioneuvosto.fi/hankkeet-tunnuksella-VM013:00/2020).

2 EU-säädöksen tavoitteet ja pääasiallinen sisältö

2.1 Veronkiertodirektiivin tavoitteet

Veronkiertodirektiivin yleisenä tavoitteena on turvata yhtiöveropohjaa jäsenvaltioissa. Muutosdirektiivin hybridijärjestelyjä koskevien säännösten tavoitteena on torjua verokohtelun eroa-

⁶ COM(2016) 687 final,

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52016PC0687>.

⁷ SWD(2016) 345 final,

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52016SC0345>.

⁸ https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/Kasittelytiedot/Valtiopaivaasia/Sivut/E_114+2016.aspx

vuuksien veropohjaa rapauttavaa vaikutusta. Sääntelyn tavoitteena on ensisijaisesti ennaltaehkäistä veron välttämiseen johtavien hybridijärjestelyjen toteuttamista. Ennaltaehkäisevän tarkoituksen toteutuessa sääntelyn soveltamistilanteet voisivat käytännössä jäädä vähäisiksi.

Käänteisten hybridijärjestelyjen verotuksesta säädetään veronkiertodirektiivin 9 a artiklassa, jota käsitellään myös OECD:n 2015 raportin suosituksessa 5. OECD:n 2015 raportin mukaan 170 kohdan suositukset liittyen käänteisten hybridien tilanteisiin eivät ole varsinaisia hybridisäännöksiä (*hybrid mismatch rules*), vaan niillä on tarkoitus sivuuttaa yksiköiden läpivirtaava kohtelu verotuksessa tietyissä tilanteissa ja näin lähentää rajat ylittävien ja kotimaisten tilanteiden verokohtelua.⁹ Direktiivin johdantokappaleen 28 mukaan pannessaan tämän direktiivin täytäntöön jäsenvaltioiden olisi käytettävä esimerkkinä tai tulkintalähteenä OECD:n BEPS-raportin soveltuvia selityksiä ja esimerkkejä siltä osin kuin ne ovat yhdenmukaisia direktiivin ja EU-oikeuden kanssa.

2.2 Veronkiertodirektiivin 9 a artiklassa asetettu velvoite säätää käänteisen hybridin tilanteet veronalaisiksi

Yleistä

Veronkiertodirektiivin 9 a artikla edellyttää, että artiklan soveltamisedellytysten täytyessä hybridiyksiköllä katsotaan olevan kotipaikka siinä jäsenvaltiossa, jossa se on perustettu tai johon se on sijoittautunut, ja sitä verotetaan sen tuloista siltä osin kuin näitä tuloja ei muutoin veroteta kyseessä olevan jäsenvaltion tai muun lainkäyttöalueen lainsäädännön mukaisesti.

Myös OECD:n 2015 raportin suosituksen 5 toisen kohdan¹⁰ mukaan käänteisen hybridin yksikköä tulisi kohdella perustamisvaltiossaan yleisesti verovelvollisena yksikkönä, mikäli yksikön jakamaa tuloa ei veroteta sen perustamisvaltion lakien mukaan eikä samaan etuyhteyspiiriin¹¹ kuuluvan rajoitetusti verovelvollisen sijoittajan saamaa tuloa veroteta sijoittajan asuinvaltion lakien mukaan.¹² OECD:n 2015 raportin 174 mukaan läpivirtaava verokohtelu perustuu siihen lähtöoletukseen, että sijoittajalle kohdistettu tulo on veronalaista sijoittajalle. Raportin mukaan tämä ei kuitenkaan aina toteudu rajat ylittävissä tilanteissa, joten OECD:n suosituksen tarkoituksena on estää rajoitetusti verovelvollisten hyötyminen yksikköä koskevasta läpivirtaavasta verokohtelusta, jotta saavutettaisiin verokohtelun eroavuus. OECD:n 2015 raportin 175 kohdan mukaan suositus soveltuu tilanteessa, jossa sijoittaja ei ole velvollinen ottamaan verotuksessa huomioon tuloa, joka sille allokoidaan sen omistamasta yksiköstä. Suositus soveltuu vain, jos:

- a) yksikkö on verotuksellisesti läpivirtaava perustamisvaltiossaan
- b) yksikkö saa tuloa ulkomaisesta lähteestä tai tuloa, jota muutoin ei veroteta yksikön perustamisvaltion lainsäädännön mukaan
- c) kaikki tai osa edellä mainitusta yksikön saamasta tulosta kohdistetaan perustamisvaltion lainsäädännön mukaisesti rajoitetusti verovelvolliselle sijoittajalle, joka kuuluu samaan kontrolliryhmään yksikön kanssa.

⁹ OECD 2015, s. 63.

¹⁰ Chapter 5: Specific recommendations for the tax treatment of reverse hybrids, 2. Limiting the tax transparency for non-resident investors.

¹¹ OECD:n suosituksessa käytetään tältä osin termiä kontrolliryhmä (*control group*).

¹² OECD 2015, s. 63.

Artiklan 9 a hybridijärjestelyjä koskeva muutosdirektiivin sääntely sisältää erityisen säännöksen liittyen yhteissijoitusvälineisiin. Muutosdirektiivin 9 a artiklan 2 kohdan mukaan 1 kohtaa, jossa käänteisen hybridin tilanteet on kuvattu, ei sovelleta yhteissijoitusvälineeseen. Säännöksen mukaan artiklaa sovellettaessa ”yhteissijoitusvälineellä” tarkoitetaan sijoitusrahastoa tai välinettä, joka on laajaomisteinen, jolla on hajautettu arvopaperisalkku ja jota koskevat sijoittajansuojasäännökset maassa, johon se on sijoittautunut.

Veronkiertodirektiivi sisältää lisäksi yleiset säännökset direktiivin soveltamisalasta 1 artiklassa ja määritelmistä 2 artiklassa. Artiklassa 3 on säädetty, että direktiivin sääntely muodostaa sääntelyn minimitason, jolloin kansallisessa lainsäädännössä on mahdollista säätää direktiiviä kiireämmistä säännöksistä. Näitä artiklojen 1—3 yleisiä säännöksiä sovelletaan muiden artiklojen ohella.

Soveltamisala

Veronkiertodirektiivin johdantokappaleen 8 mukaan käänteisen hybridin verokohtelun eroavuuksia koskevia sääntöjä olisi sovellettava kaikkiin yksiköihin, joita jossakin jäsenvaltiossa kohdellaan verotuksellisesti läpivirtaavina. Muutosdirektiivin 1 artiklan mukaan ”hybridiyksiköllä” tarkoitetaan mitä tahansa yksikköä tai järjestelyä, joka katsotaan verotettavaksi yksiköksi yhden lainkäyttöalueen lakien mukaisesti ja jonka tulot tai menot katsotaan yhden tai useamman muun henkilön tuloiksi tai menoiksi toisen lainkäyttöalueen lakien mukaisesti. Soveltamisen edellytyksenä on, että näitä tuloja ei muutoin veroteta jäsenvaltion tai muun lainkäyttöalueen lainsäädännön mukaisesti.

Direktiivin 9 a artiklan mukaan artiklaa sovelletaan tilanteisiin, joissa yksi tai useampi *yksikkö* käyttää määräysvaltaa käänteisen hybridin yksikössä. Näin ollen artikla soveltuu vain tilanteisiin, joissa käänteisen hybridiyksikön osakkaat ovat muita kuin luonnollisia henkilöitä.

Muutosdirektiivin 9 a artiklan soveltamisen edellytyksenä on lisäksi, että tällaisella lainkäyttöalueella asuvalla osakkaalla on yksin tai etuyhteydessä toisen osakkaan kanssa suoraan tai välillisesti yhteensä vähintään 50 prosentin osuus äänioikeuksista tai pääomaosuuksista taikka oikeus vähintään 50 prosentin osuuteen voitosta jäsenvaltiossa perustetussa tai sinne sijoittautuneessa hybridiyksikössä.

Artiklan sanamuodon mukaan määräysvaltaa on tarkasteltava osakaskohtaisesti kuitenkin niin, että huomioidaan myös osakkaan kanssa etuyhteydessä olevien yksiköiden määräysvalta. Etuyhteyden määritelmä perustuisi direktiivin 2 artiklan 4 kohtaan. Veronkiertodirektiivin 2 artiklan 4 kohdan mukaan etuyhteydessä olevalla yrityksellä tarkoitetaan:

- a) yksikköä, jossa verovelvollisella on suoraan tai välillisesti vähintään 25 prosentin osuus äänioikeuksista tai pääomasta taikka oikeus saada vähintään 25 prosenttia kyseisen yksikön voitoista
- b) luonnollista henkilöä tai yksikköä, jolla on suoraan tai välillisesti vähintään 25 prosentin osuus verovelvollisen äänioikeuksista tai pääomasta taikka oikeus saada vähintään 25 prosenttia verovelvollisen voitoista.

Jos luonnollisella henkilöllä tai yksiköllä on suoraan tai välillisesti vähintään 25 prosentin osuus verovelvollisesta ja yhdestä tai useammasta yksiköstä, kaikki asianomaiset yksiköt verovelvollinen mukaan lukien, katsotaan myös etuyhteydessä oleviksi yrityksiksi.

Määritelmää on täsmennetty 9 a artiklan osalta muutosdirektiivissä. Direktiivin 2 artiklan 2 kohdan mukaan 9 ja 9 a artiklaa sovellettaessa

a) jos verokohtelun eroavuus perustuu tämän artiklan 9 kohdan ensimmäisen alakohdan b, c, d, e tai g alakohtaan tai jos sovelletaan 9 artiklan 3 kohdassa tai 9 a artiklassa säädettyä oikaisua, etuyhteydessä olevan yrityksen määritelmää muutetaan siten, että 25 prosentin vaatimus korvataan 50 prosentin vaatimuksella

b) henkilöllä, joka toimii yhdessä toisen henkilön kanssa jonkin yksikön äänioikeuksien tai pääomaomistuksen suhteen, katsotaan olevan toisen henkilön kaikki äänioikeudet tai koko pääomaomistus kyseisessä yksikössä

c) etuyhteydessä olevalla yrityksellä tarkoitetaan myös yksikköä, joka kuuluu samaan liikekirjanpidolliseen konserniin kuin verovelvollinen, yritystä, jonka johdossa verovelvollisella on huomattava vaikutusvalta, tai yritystä, jolla on huomattava vaikutusvalta verovelvollisen johdossa.

Direktiivin 9 a artiklan 2 kohdan mukaan sääntelyä ei kuitenkaan sovelleta yhteissijoitusvälineeseen. Artiklaa sovellettaessa ”yhteissijoitusvälineellä” tarkoitetaan sijoitusrahastoa tai välinettä, joka on laajaomisteinen, jolla on hajautettu arvopaperisalkku ja jota koskevat sijoittajan suojaäännökset maassa, johon se on sijoittautunut.

Suhde kansallisiin verojärjestelmiin ja verosopimuksiin

Muutosdirektiivi sisältää laajan kokonaisuuden erilaisia hybridijärjestelyihin puuttuvia säännöksiä. Direktiivin sääntelyllä ei ole tarkoitus yleisesti korvata kansallisiin verojärjestelmiin sisältyviä menojen vähentämistä, tulojen veronalaisuutta ja lähdeverojen hyvittämistä koskevia sääntöjä. Tällaisia valtion noudattamaan yleiseen veropolitiikkaan perustuvia verojärjestelmän periaatteita ilmentäviä sääntöjä on tarkoitus soveltaa kuten nykyisinkin.

Veronkiertodirektiivin sääntelyllä ei lähtökohtaisesti ole tarkoitus muuttaa valtioiden välisen verotusoikeuden jakautumista koskevia säännöksiä, joista määrätään kaksinkertaisen verotuksen välttämistä koskevissa verosopimuksissa.¹³ Verojärjestelmiin sisältyvien muiden säännösten lisäksi on tarkoitus soveltaa hybridijärjestelyjä koskevia erityisiä säännöksiä, joiden vaikutuksesta sääntöihin perustuva verovaikutus voi muuttua.¹⁴

Veronkiertodirektiivin 9 a artiklassa asetetaan jäsenvaltiolle velvoite laajentaa verotusta eräisiin käänteisen hybridin tilanteisiin, mikäli hybridiyksikön tulo muutoin jäisi kokonaan verottomatta. Direktiivissä ei käsitellä erikseen 9 a artiklan suhdetta kansallisiin verojärjestelmiin ja verosopimukseen.

Täytäntöönpanon määräaika

Direktiivin 9 a artiklan hybridijärjestelyjä koskeva sääntely on saatettava jäsenvaltioissa kansallisesti voimaan viimeistään 31.12.2021. Sääntelyä on sovellettava 1.1.2022 alkaen.

¹³ Direktiivin johdantokappale 11

3 Nykytila ja sen arviointi

3.1 Voimassa oleva hybridijärjestelyjä koskeva verosääntely

Suorituksensaajana olevaa hybridiyksikköä koskeva sääntely

Hybridilaki on ollut voimassa vuoden 2020 alusta. Hybridilaille toimeenpantiin muutosdirektiivi siltä osin kuin on kyse verokohtelun eroavuuksista kolmansien maiden kanssa. Hybridilain säännöksiä sovelletaan laissa tarkemmin säädetyllä tavalla yhteisön, avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön verotuksessa. Laissa säädetään menon vähennyskelpoisuutta ja tulon veronalaisuutta koskevista poikkeuksista, joita sovelletaan etuyhteydessä olevien henkilöiden välisiin suorituksiin sekä suorituksiin, jotka liittyvät niin sanottuihin strukturoituihin järjestelyihin. Lisäksi samassa yhteydessä tehtiin eräitä muutoksia kansainvälisen kaksinkertaisen verotuksen poistamisesta annettuun lakiin.

Hybridilain 2 §:n 2 kohdan mukaan hybridiyksiköllä tarkoitetaan yksikköä tai järjestelyä, joka katsotaan itsenäiseksi verovelvolliseksi yhden lainkäyttöalueen lakien mukaisesti ja jonka tulot tai menot katsotaan yhden tai useamman muun henkilön tuloiksi tai menoiksi toisen lainkäyttöalueen lakien mukaisesti. Määritelmä perustuu direktiivin 2 artiklan 9 kohdan kolmannen alakohdan i) kohtaan.

Hybridilain 4 §:ssä säädetään tilanteista, joissa hybridiyksikkö on suorituksensaajana. OECD:n 2015 raportissa hybridiyksikölle maksettua suoritusta koskee suositus 4, jossa käytetään termiä käänteinen hybridi (*reverse hybrid*). Pykälän ensimmäisen momentin mukaan meno ei ole vähennyskelpoinen siltä osin kuin vastaava tulo ei sisälly veropohjaan suorituksensaajan lainkäyttöalueella tai muulla lainkäyttöalueella, jolla tulo katsotaan saaduksi. Meno on vähennyskelpoton kuitenkin vain, jos verokohtelun eroavuus johtuu siitä, että menoa vastaava tulo kohdistetaan suorituksen saaneen hybridiyksikön lainkäyttöalueella eri yksikölle kuin sellaisen henkilön lainkäyttöalueen verotuksessa, jolla on osuus hybridiyksikössä.

Pykälän toisessa momentissa säädetään ulkomaisen hybridiyksikön tilanteesta. Lainkohdan mukaan toisella lainkäyttöalueella sijaitsevan hybridiyksikön saama suoritus, joka ei sisälly veropohjaan tällä lainkäyttöalueella, on veronalaista tuloa siltä osin kuin se vastaa verovelvollisen osuutta hybridiyksikössä ja se vähennetään muun yksikön verotuksessa, eikä vähennystä evätä tämän lainkäyttöalueella. Lisäksi edellytetään, että verokohtelun eroavuus johtuu hybridiyksiköstä.

Lain esitöissä todetaan hybridilain 4 §:stä, että ”hybridiyksikkö voi säännöksessä tarkoitettussa tilanteessa sijaita Suomessa tai muulla lainkäyttöalueella. Säännöksen soveltamisen edellytyksenä ei olisi se, että suoritus tapahtuisi lainkäyttöalueelta toiselle. Säännös voisi tulla sovellettavaksi, vaikka suoritus tapahtuisi kahden suomalaisen yksikön välillä, jos tästä seuraa säännöksessä tarkoitettu verokohtelun eroavuus. - - - Henkilö, jolla on osuus hybridiyksikössä, voi sijaita Suomessa tai muulla lainkäyttöalueella.”¹⁵

¹⁵ HE 68/2019 vp, s. 60. Ks. myös s. 29, jossa todetaan, että ”Kotimaisten osapuolten välillä verokohtelun eroavuus voi syntyä esimerkiksi silloin, kun kotimainen taho tekee suorituksen kotimaiselle kommandiittiyhtiölle, jonka osakkaat ovat ulkomaisia tahoja.”

Lisäksi lain esitöissä todetaan, että ”Säännöksessä tarkoitetun verokohtelun eroavuuden olemassaolo voidaan käytännössä todeta sen perusteella, että verokohtelun eroavuutta ei olisi käsitellävissä olevassa tilanteessa syntynyt siltä osin kuin suoritus olisi maksettu suoraan henkilölle tai yksikölle, joka omistaa osuuden hybridiyksiköstä. Verokohtelun eroavuutta ei katsottaisi syntyvän siltä osin kuin henkilö, jolla on osuus hybridiyksikössä, ja jolle osuus hybridiyksikön saamasta suorituksesta kohdistetaan, on esimerkiksi verovapaa yksikkö. Tässä tilanteessa suorituksen kuljettaminen hybridiyksikön kautta ei vaikuta verokohteluun.”¹⁶

Sekä voimassa oleva hybridilain 4 § että muutosdirektiivin 9 a artikla koskevat tilanteita, joissa on mukana käänteinen hybridiyksikkö (*reverse hybrid*). Käänteinen hybridi on yksikkö, jota pidetään verotuksellisesti läpivirtaavana perustamislainkäyttöalueellaan, mutta erillisenä verovelvollisena sijoittajan tai yhtiömiehen lainkäyttöalueella. Rakenne on verotuksellisesti läpinäkyvä (*transparent*), kun tulo virtaa verotettavaksi yksikön omistajatahoille. Verotuksellinen läpinäkyvyys voidaan teknisesti toteuttaa useilla eri tavoilla ja käytännöt vaihtelevat maittain.¹⁷ Suomessa potentiaalisia käänteisiä hybridiyksiköitä ovat esimerkiksi kommandiittiyhtiöt ja avoimet yhtiöt, joita pidetään verotuksessa elinkeinoyhtyminä.

Direktiivin 9 a artiklan tarkoittamissa tilanteissa on kyse siitä, että hybridiyksikkö sijaitsee Suomessa. Direktiivin 9 a artiklassa ei ole kyse hybridilain 4 §:n 1 momentissa tarkoitetusta menon vähennyskelpoisuuden epäämisestä tai saman pykälän 2 momentissa tarkoitetusta tulon veronalaisuudesta, vaan hybridiyksikön voiton verottamisesta. Tällaista tilanteita käsitellään edellä kuvatulla tavalla myös OECD:n 2015 raportin suosituksessa 5.¹⁸

Veronkiertodirektiivin 9 a artiklalle on asetettu direktiivissä erilainen implementointiaikataulu kuin muulle hybridisääntelylle. Voimassa oleva hybridejä koskeva verolainsäädäntö ei kata direktiivin 9 a artiklan edellyttämää sääntelyä, joten hybridisääntelyä on tämän vuoksi laajennettava.

Voimassa oleva etuyhteyden määritelmä hybridilaissa

Hybridijärjestelyjä koskevia säännöksiä sovelletaan pääsääntöisesti vain silloin, kun kyse on etuyhteydessä olevien tahojen välisestä hybridijärjestelystä.

Voimassa olevassa hybridilain 1 §:n 3 ja 4 momentissa säädetään etuyhteyden määrittelystä tarkemmin. Hybridilain 1 § 3 momentin 2 kohdan mukaan etuyhteys vallitsee muun muassa silloin, kun toisella henkilöllä¹⁹ tai yksiköllä on suoraan tai välillisesti vähintään 50 prosentin osuus verovelvollisen äänioikeuksista tai pääomasta tai oikeus saada sen voitoista vähintään 50 prosenttia. Etuyhteyden määritelmä perustuu muutosdirektiivin 2 artiklan 4 kohtaan.²⁰ Hybridilain esitöiden mukaan ”Etuyhteyden käsitteellä olisi tässä esityksessä tarkoitettujen hybridijärjestelyjen kannalta merkitystä ensinnäkin silloin, kun tämän lain säännösten soveltamisen edellytyksenä oleva verokohtelun eroavuus syntyy verovelvollisen ja siihen etuyhteydessä ole-

¹⁶ HE 68/2019 vp, s. 60.

¹⁷ OECD 2015 kappaleet 160—162.

¹⁸ Ks. myös HE 68/2019 vp, s. 26 taulukko, jossa on vertailtu direktiivin sääntelyä, kansallinen sääntelyä tai säännösehdotusta ja OECD:n suosituksia.

¹⁹ Hybridilain 2 §:n 3 kohdan mukaan henkilöllä tarkoitetaan luonnollista henkilöä ja yksikköä.

²⁰ Taustalla on myös veronkiertodirektiivin etuyhteyden määritelmä, ks. tästä tarkemmin HE 68/2019 vp, s. 47.

van henkilön välillä. - - - Etuyhteydellä olisi merkitystä lisäksi silloin, kun verokohtelun eroavuus syntyy etuyhteydessä olevien henkilöiden välillä, mutta näistä kumpikaan ei ole verovelvollinen, jonka verotuksessa sääntelyn soveltamista tarkastellaan.”²¹

Muutosdirektiivin 9 a artiklan sanamuodon mukaan artikla soveltuu tilanteisiin, joissa yhdellä tai useammalla etuyhteydessä olevalla yksiköllä on suoraan tai välillisesti yhteensä vähintään 50 prosentin osuus äänioikeuksista tai pääomaosuuksista taikka oikeus vähintään 50 prosentin osuuteen voitosta hybridiyksikössä.

Sama muutosdirektiivin 2 artiklan 4 kohdan etuyhteyden määritelmä koskee sekä voimassa olevan hybridilain säännöksiä että muutosdirektiivin 9 a artiklaa. Muutosdirektiivin 9 a artiklan mukaisissa tilanteissa merkityksellistä on kuitenkin tarkastella etuyhteyden muodostumista yksikkömuotoisten sijoittajien tai yhtiömiesten välillä ja toisaalta näiden etuyhteystahojen omistusta suhteessa hybridiyksikköön. Voimassa oleva hybridilain 1 § kattaa monenlaisia hybridijärjestelyjä. Muutosdirektiivin 9 a artiklan kansallinen täytäntöönpano voi lakiteknisesti edellyttää etuyhteyden määrittelyä erikseen vain kyseessä olevaa säännöstä varten.

3.2 Yhtymiä koskeva yleinen sääntely kotimaisissa tilanteissa

Käänteinen hybridi on yksikkö, jota pidetään verotuksellisesti läpivirtaavana perustamislainkäyttöalueellaan, mutta erillisenä verovelvollisena sijoittajan tai yhtiömiehen lainkäyttöalueella. Muutosdirektiivin 9 a artikla edellyttää tällaisten tilanteiden verokohtelun muuttamista, mikäli myös muut soveltamisedellytykset täyttyvät.

Tuloverolain 4 §:n 1 kohdan mukaan yhtymällä tarkoitetaan tässä laissa laivanisännistöyhtiötä, avointa yhtiötä, kommandiittiyhtiötä ja sellaista kahden tai useamman henkilön elinkeinotoiminnan harjoittamista varten perustamaa muuta kuin yhteisönä pidettävää yhteenliittymää, joka on tarkoitettu toimimaan osakkaiden yhteiseen lukuun (*elinkeinoyhtymä*).

Tuloverolain 16 §:ssä säädetään elinkeinoyhtymän ja sen osakkaan verotuksesta. Elinkeinoyhtymä, kuten kommandiittiyhtiö tai avoin yhtiö, on verotuksessa niin sanottu laskentasubjekti. Tuloverolain 16 §:n mukaan elinkeinoyhtymä ei ole erillinen verovelvollinen. Yhtymälle vahvistetaan kuitenkin elinkeinotoiminnan tulos, joka jaetaan aikaisempien verovuosien tappioiden vähentämisen jälkeen verotettavaksi osakkaiden tulona niiden osuuksien mukaan, jotka heillä on yhtymän tuloon. Elinkeinotoiminnan tappio vähennetään yhtymän seuraavien verovuosien elinkeinotoiminnan tuloksista. Tuloverolain 16 §:ssä säädetään myös tilanteista, joissa elinkeinoyhtymällä on elinkeinotulon lisäksi maatalouden tuloa ja muuta tuloa ja siitä, miten yhtymän saamia osinkoja kohdellaan verotuksessa.

Tuloverolain 4 §:n 2 kohdan mukaan yhtymällä tarkoitetaan myös sellaista kahden tai useamman henkilön muodostamaa yhteenliittymää, joka harjoittaa maatalouden tuloverolain 2 §:n 2 momentissa tarkoitetun maatalon viljelyä tai hallintaa, metsätaloutta tai sellaisen kiinteistön hallintaa, josta yhteenliittymä on arvonnäköverovelvollinen tai hakeutunut arvonnäköverovelvolliseksi kiinteistön käyttöoikeuden luovuttamisesta arvonnäköverolain 30 §:n tarkoittamalla tavalla (*verotusyhtymä*).

²¹ HE 68/2019 vp, s. 48.

Tuloverolain 15 §:ssä säädetään verotusyhtymän ja sen osakkaan verotuksesta. Verotusyhtymä ei ole erillinen verovelvollinen ja verotus toteutetaan osakkaiden tasolla. Yleisesti verovelvolliset osakkaat ovat verovelvollisia osuudestaan kotimaisen yhtymän tuloon osana rajoittamatonta verovelvollisuuttaan.

Muutosdirektiivin 9 a artikla koskee tilanteita, joissa syntyy käänteinen hybridi, koska vähintään kaksi lainkäyttöaluetta kohtelee yksikköä verotuksessa eri tavoin. Direktiivi ei edellytä muutoksia puhtaasti kotimaisiin yhtymäverotustilanteisiin.

3.3 Yhtymiä koskeva yleinen sääntely ja oikeuskäytäntö rajat ylittävissä tilanteissa

Tuloverolain 10 §:n 6 kohdan mukaan osuus suomalaisen yhtymän tuloon on Suomesta saatua tuloa. Tuloverolain 9 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaisesti Suomesta saatuna tulona se on veronalaista tuloa myös rajoitetusti verovelvolliselle sekä muulle kuin tuloverolain 9 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettulle ulkomaiselle yhteisölle. Lisäksi tuloverolain 9 §:n 3 momentin mukaan, jos henkilöllä, joka ei asu Suomessa, tai ulkomaisella yhteisöllä tai yhteenliittymällä on Suomessa elinkeinon harjoittamista varten kiinteä toimipaikka, on tällainen henkilö, yhteisö tai yhteenliittymä 9 §:n 1 momentin 2 kohdan ja 2 momentin estämättä velvollinen suorittamaan veroa tulon perusteella kaikesta tähän kiinteään toimipaikkaan kuuluvaksi luettavasta tulosta. Kiinteästä toimipaikasta säädetään tuloverolain 13 a §:ssä.

Rajoitetusti verovelvollisen verotuksesta säädetään tarkemmin rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta annetussa laissa (627/1978, *lähdeverolaki*) ja tietyiltä osin verotusmenettelystä annetussa laissa.

Verosopimukset ja EU-oikeus voivat rajoittaa Suomen verotusoikeutta rajoitetusti verovelvollisen saamaan tuloon. Verosopimuksissa liike tuloa koskevan artiklan mukaan Suomella on tyyppillisesti verotusoikeus rajoitetusti verovelvollisen Suomesta saamaan liike tuloon, mikäli tälle muodostuu kiinteä toimipaikka Suomeen.

Rajoitetusti verovelvollisten äänettömien yhtiömiesten osalta on oikeuskäytännössä katsottu, että Suomi ei ole verosopimuksissaan luopunut oikeudestaan verottaa kommandiittiyhtiön kiinteästä toimipaikasta Suomessa harjoittamasta elinkeinotoiminnasta saamaa tuloa rajoitetusti verovelvollisen äänettömän yhtiömiehen tulona (KHO 2002:34).

Verotuskäytännössä on katsottu, että korkeimman hallinto-oikeuden päätöksen mukaan (KHO 2002:34) yhtiömiehen tulona verotettavaksi jaettua elinkeinoyhtymän tuloa on arvioitava yhtiömiehen verotuksessa yhtymän toiminnan pohjalta. Siten, jos esimerkiksi suomalainen yhtymä tai ulkomainen yhtymä, jolla on Suomessa kiinteä toimipaikka, harjoittaa Suomessa elinkeinotoimintaa, on rajoitetusti verovelvolliselle ulkomaiselle yhtiömiehelle kuuluva tulo-osuus elinkeinotoiminnasta saatua tuloa.²²

Muutosdirektiivin 9 a artikla edellyttää, että artiklan soveltamisedellytysten täytyessä hybridisyksiköllä katsotaan olevan kotipaikka siinä jäsenvaltiossa, jossa se on perustettu tai johon se on sijoittautunut, ja sitä verotetaan sen tuloista siltä osin kuin näitä tuloja ei muutoin veroteta kyseessä olevan jäsenvaltion tai muun lainkäyttöalueen lainsäädännön mukaisesti. Jos yhtymällä on kiinteä toimipaikka ja tulo liittyy tähän kiinteään toimipaikkaan, Suomi lähtökohtaisesti verottaa rajoitetusti verovelvollisen yhtymätulo-osuutta tuloverolain säännösten nojalla

²² Verohallinnon ohje: Rajoitetusti verovelvollisen ulkomaisen yhteisön tuloverotus Suomessa – Liike-tulo ja muut Suomesta saadut tulot, Diaarinumero VH/5426/00.01.00/2020.

eikä mahdollisesti soveltuva verosopimus yleensä estä Suomen verotusoikeutta. Tällaisessa tilanteessa ei synny muutosdirektiivin 9 a artiklassa tarkoitettua käänteisen hybridin verokohtelun eroavuutta koskevaa tilannetta, koska tulo ei jää verottamatta.

Muutosdirektiivin 9 a artiklassa tarkoitettu käänteisen hybridin verokohtelun eroavuutta koskeva tilanne voisi Suomessa voimassa olevan lainsäädännön mukaan muodostua silloin, kun yhtymällä on rajoitetusti verovelvollisia yhtiömiehiä, joille ei muodostu yhtymän toiminnan perusteella kiinteää toimipaikkaa Suomeen. Tällainen tilanne voisi muodostua esimerkiksi silloin, jos yhtymä ei harjoita Suomessa mitään toimintaa ja sillä on vain ulkomailta saatuja tuloja. Mikäli rajoitetusti verovelvollisilla yhtiömiehillä ei ole yhtymän toiminnan perusteella kiinteää toimipaikkaa Suomessa tai yhtymän saama tulo ei kuulu Suomessa sijaitsevaan kiinteään toimipaikkaan, kyseessä voisi olla direktiivissä tarkoitettu hybriditilanne, jonka verokohtelun muuttamista veronkiertodirektiivin 9 a artikla edellyttää. Toinen mahdollinen esimerkkitilanne liittyy tuloverolain 9 §:n 5 ja 6 momentin mukaisiin tilanteisiin, joita käsitellään tarkemmin seuraavassa luvussa.

Edellä esitetty koskee elinkeinoyhtymiä eli kommandiittiyhtiöitä ja avoimia yhtiöitä ja niiden rajoitetusti verovelvollisia yhtiömiehiä. Tuloverolain 4 §:n 2 kohdassa tarkoitettujen verotusyhtymien kohdalla ei voi syntyä muutosdirektiivin 9 a artiklassa tarkoitettua käänteisen hybridiyksikön verokohtelun eroavaisuustilannetta, koska verotusyhtymien toiminta käsittää maatalan viljelyä tai hallintaa, metsätaloutta tai tiettyjen kiinteistön hallintaa, joihin Suomella on verotusoikeus tuloverolain 10 §:n 1 ja 2 kohdan ja verosopimusten säännösten nojalla. Tuloa ei voi jäädä verottamatta hybridiyksikön tilanteesta johtuen eikä direktiivi näin ollen edellytä muutosta niiden verotukseen.

3.4 Pääomasijoitustoimintaa harjoittavan kommandiittiyhtiömuotoisen vaihtoehtorahaston rajoitetusti verovelvollisten yhtiömiesten verokohtelu

Säätelyn pääpiirteet

Tuloverolain 9 §:n 5 ja 6 momentissa säädetään eräiden rajoitetusti verovelvollisten yhtiömiesten verokohtelusta, kun kyse on äänettömän yhtiömiehen sijoituksesta suomalaiseseen kommandiittiyhtiöön. Säännös koskee vain eräiden kommandiittiyhtiöiden rajoitetusti verovelvollisia yhtiömiehiä.

Tuloverolain 9 §:n 5 momentin mukaan poiketen siitä, mitä 3 momentissa säädetään, yksinomaan pääomasijoitustoimintaa harjoittavan kommandiittiyhtiön rajoitetusti verovelvollisen äänettömän yhtiömiehen, johon sovelletaan Suomen ja kyseisen yhtiömiehen asuinvaltion välillä solmittua kaksinkertaisen verotuksen välttämistä koskevaa sopimusta, osuutta vastaava osa kommandiittiyhtiön saamasta tulosta on veronalaista tuloa vain siltä osin kuin tulo olisi rajoitetusti verovelvollisen suoraan saamana ollut veronalaista. Jos osakkaan veronalainen tulo ylittää kyseisen osakkaan osuuden yhtymän tuloon, ylittävä osa luetaan veronalaiseksi tuloksi kymmenenä seuraavana verovuotena sitä mukaa kuin tulo-osuutta kertyy. Pääomasijoitustoimintaa harjoittavan kommandiittiyhtiön on oltava vaihtoehtorahastojen hoitajista annetussa laissa (162/2014) tarkoitettu vaihtoehtorahasto, jonka yhtiösopimuksen mukaisena ja tosiasiallisena ainoana tarkoituksena on pääomasijoitustoiminnan harjoittaminen. Tuloverolain 9 §:n 6 momentin mukaan, mitä 5 momentissa säädetään, sovelletaan myös rajoitetusti verovelvolliseen, jonka osuutta vastaava osa mainitussa momentissa tarkoitettusta tulosta muodostuu yhden tai useamman kotimaisen tai ulkomaisen yhtymän tulo-osuuden perusteella edellyttäen, että rajoitetusti verovelvolliseen sovelletaan Suomen ja rajoitetusti verovelvollisen asuinvaltion välillä solmittua kaksinkertaisen verotuksen välttämistä koskevaa sopimusta ja että ulkomainen yh-

tymä on rekisteröity sellaisella lainkäyttöalueella tai perustettu sellaisen lainkäyttöalueen lainsäädännön mukaisesti, jonka kanssa on sovittu viranomaisten välisestä tietojenvaihdosta verosasioissa.

Sääntelyn taustalla on vuonna 2005 tehty muutos, jonka tarkoituksena oli saattaa ulkomaisen pääomasijoittajan suomalaisen kommandiittiyhtiömuotoisen pääomarahaston kautta tekemä sijoitus suomalaiseen kohdeyritykseen verotuksellisesti samaan asemaan kuin suoraan suomalaiseen kohdeyritykseen tehty sijoitus. Vuonna 2019 tuloverolain 9 §:n 5 momentin sääntelyä laajennettiin uuden 6 momentin nojalla myös eräisiin niin sanottuihin rahastojen rahasto -rakenteisiin. Muutoksen tavoitteena oli saattaa ulkomaisen pääomasijoittajan rahastojen rahaston ja edelleen suomalaisen kommandiittiyhtiömuotoisen pääomarahaston kautta tekemä sijoitus suomalaiseen kohdeyritykseen verotuksellisesti samaan asemaan kuin suoraan suomalaiseen kohdeyritykseen tehty sijoitus.

Tuloverolain 9 §:n 5 momentin nojalla rajoitetusti verovelvollisen sijoittajan verotus tapahtuu käytännössä tulotyyppikohtaisesti, mikäli säännöksen soveltamisedellytykset täyttyvät. Tämä johtaa siihen, että osakkeiden luovutusvoitot ja korkotulot eivät ole veronalaista tuloa, koska ne eivät olisi suoraan saatuinakaan rajoitetusti verovelvolliselle veronalaista tuloa. Osinkotulon veronalaisuus riippuu Suomen ja ulkomaisen sijoittajan asuinvaltion solmiman verosopimuksen määräyksistä. Lähdeverolain 3 g §:n mukaan tuloverolain 9 §:n 5 momentissa tarkoitettu kommandiittiyhtiö on velvollinen perimään lähdeveroa samassa lainkohdassa tarkoitettuna rajoitetusti verovelvollisen osuuteen yhtymän tuloon sisältyvästä 3 §:ssä tarkoitettusta tulosta eli esimerkiksi osinkotulosta. Tulo-osuuden veronalaisuuteen voi vaikuttaa myös EU-oikeus (esimerkiksi KVL 35/2016, ei muutosta, KHO 14.11.2017, taltio 5902).

Vaikka rajoitetusti verovelvollisen sijoittajan verotus tapahtuukin tulotyyppikohtaisesti, suomalaisesta yhtymästä saatavan tulo-osuuden määrittelyllä on merkitystä erityisesti tappiollisessa tilanteessa. Tuloverolain 9 §:n 5 momentin mukaisesti osakkaan verovuoden veronalainen tulo on enintään osakkaan osuus yhtymän tuloon. Näin voidaan välttää tilanne, jossa kokonaisuudessaan tappiollisen yhtymän kautta saatuu tuloon kohdistuisi verotus Suomessa. Yhtymän verovuosi-kohtainen tappiollinen tulos johtaa ulkomaisen sijoittajan saaman Suomessa veronalaisen tulon verotuksen lykkääntymiseen seuraavalle kymmenelle verovuodelle. Edellisten verovuosien veronalainen tulo verotetaan sitä mukaa kuin osakkaalle kertyy yhtymästä tulo-osuutta, joka perustuu yhtymän positiiviseen elinkeinotoiminnan tulokseen.

Pääomasijoitustoimintaa harjoittavalla kommandiittiyhtiöllä tarkoitetaan kommandiittiyhtiötä, jonka yhtiösopimuksen mukaisena ja tosiasiallisena ainoana tarkoituksena on pääomasijoitustoiminnan harjoittaminen. Pääomasijoitustoiminnan käsitettä kommandiittiyhtiömuotoisissa pääomarahastorakenteissa on arvioitu myös oikeuskäytännössä. Tuloverolain 9 §:n 5 momentissa tarkoitetuiksi yksinomaan pääomasijoitustoimintaa harjoittaviksi kommandiittiyhtiöiksi on katsottu myös kiinteistörahasto (KHO 2007:10) ja kotimainen rahastojen rahasto (KHO 2007:11).

Vuonna 2019 tuloverolain 9 §:n 5 momenttiin lisättiin vaatimus siitä, että pääomasijoitustoimintaa harjoittava kommandiittiyhtiö on myös vaihtoehtorahastojen hoitajista annetussa laissa tarkoitettu vaihtoehtorahasto.²³ Pääomasijoitustoiminnan harjoittamista koskevaa edellytystä

²³ Muutokseen sisältyi siirtymäsäännös, jonka mukaan ennen lain voimaantuloa rekisteröityjen pääomasijoitustoimintaa harjoittavien kommandiittiyhtiöiden sijoittajien osalta vaihtoehtorahastojen hoitajista

pidettiin alkuperäisen säännöksen säätämisen yhteydessä perusteltuna säännöksen soveltamisalan kohdentamisen takia, sillä se erottaa pääomarahaston tekemät sijoitukset muusta liiketoiminnan harjoittamisesta.²⁴ Tuloverolain 9 §:n 5 momentin säätämishetkellä pääomasijoitustoimiala ei kuitenkaan ollut säänneltyä. Pääomasijoitustoimialaan on vaikuttanut keväällä 2014 voimaan tullut vaihtoehtorahastojen hoitajista annettu laki, jolla pantiin täytäntöön vaihtoehtoisten sijoitusrahastojen hoitajista ja direktiivin 2003/41/EY ja 2009/65/EY sekä asetuksen (EY) N:o 1060/2009 ja (EU) N:o 1095/2010 muuttamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2011/61/EU (jäljempänä *AIFM-direktiivi*). Vaihtoehtorahastojen hoitajista annetulla lailla laajennettiin rahoitusmarkkinasääntely koskemaan aikaisemmin elinkeinonvapauden nojalla harjoitettua omaisuudenhoitoon rinnastettavaa kommandiittiyhtiömuotoista pääomasijoittamista ja kiinteistösijoittamista. Vuodesta 2014 on sovellettu vaihtoehtorahastojen hoitajista annettua lakia ja tämä sääntelykehikko katsottiin perustelluksi ottaa huomioon säännöksen soveltamisalan muutoksen yhteydessä. Käytännössä suurin osa pääomasijoitustoimintaa harjoittavista kommandiittiyhtiömuotoisista rahastoista on myös vaihtoehtorahastojen hoitajista annetussa laissa tarkoitettuja vaihtoehtorahastoja.²⁵

Tuloverolain 9 §:n 5 ja 6 momentin sääntely perustuu siihen, että rajoitetusti verovelvollista kommandiittiyhtiön yhtiömiestä verotetaan kuin yhtiömiestä tulon suoraan Suomesta. Kyseessä on siten läpivirtaavaan kohteluun perustuva verotusmalli. Näin ollen tuloverolain 9 §:n 5 ja 6 momentissa tarkoitettut kommandiittiyhtiöt voisivat olla muutosdirektiivin 9 a artiklassa tarkoitettuja käänteisiä hybridiyksiköitä, mikäli direktiivin muut soveltamisedellytykset täyttyisivät eikä muutosdirektiivin 9 a artiklan 2 kohdan yhteissijoitusvälineitä koskeva poikkeus soveltuisi. Nykyistä sääntelyä olisi muutettava vastaamaan muutosdirektiivin vaatimuksia.

Yhteissijoitusvälineitä koskevan poikkeuksen suhde voimassa olevaan lainsäädäntöön

Veronkiertodirektiivin 9 a artiklan 2 kohdan mukaan artiklaa sovellettaessa yhteissijoitusvälineellä (*collective investment vehicle*) tarkoitetaan sijoitusrahastoa tai välinettä, joka on laajaomisteinen, jolla on hajautettu arvopaperisalkku ja jota koskevat sijoittajansuojasäännökset maassa, johon se on sijoittautunut.

Suomen nykyisessä kansallisessa verolainsäädännössä ei ole olemassa muutosdirektiivin 9 a artiklan 2 kohtaa täysin vastaavaa määritelmää. Muutosdirektiivin poikkeuksen sisältöä voidaan tarkastella yleisemmin suhteessa olemassa olevaan rahastojen vero- ja muuhun sääntelyyn. Jäljempänä käytetään myös yleistermiä rahasto muutosdirektiivissä käytetyn väline-termin sijaan.

EU:ssa siviilioikeudellista sijoitusrahastosääntelyä koskee niin sanottu UCITS-direktiivi²⁶, jonka taustalla on ollut tavoite kehittää eurooppalaista säänneltyä yhteisen sijoittamisen instrumenttia, UCITS-rahastoa (*undertaking for collective investment in transferable securities*). Edellä mainitun AIFM-direktiivin vaihtoehtorahastosääntelyn myötä myös muu kuin sijoitus-

annetun lain soveltumista koskevaa vaatimusta sovellettaisiin kuitenkin ensimmäisen kerran vasta vuodelta 2024 toimitettavassa verotuksessa.

²⁴ HE 64/2005 vp.

²⁵ HE 306/2019 vp.

²⁶ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2009/65/EY siirtokelpoisiin arvopapereihin kohdistuvaa yhteistä sijoitustoimintaa harjoittavia yrityksiä (yhteissijoitusyritykset) koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta (uudelleenlaadittu toisinto).

rahastodirektiivissä säännelty yhteinen sijoittaminen on tullut EU-sääntelyn piiriin. Muutosdirektiivin yhteissijoitusvälinettä koskeva määritelmä ei perustu suoraan AIFM- tai UCITS-direktiivien määritelmiin.

Suomessa UCITS-direktiivissä tarkoitettuja yhteissijoitusyrityksiä ovat sijoitusrahastolaissa (213/2019) tarkoitetut sijoitusrahastot. Tuloverolain 3 §:n nojalla sijoitusrahasto on verotuksessa erillinen yhteisö, joka on kuitenkin vapautettu verosta tuloverolain 20 a §:n nojalla. Tuloverolain 20 a §:ssä säädetään tarkemmin sijoitusrahaston verovapauden edellytyksistä. Koska tuloverolain 20 a §:ssä tarkoitettu sijoitusrahasto ei ole Suomen verotuksessa läpivirtaava, se ei kuulu lainkaan muutosdirektiivin 9 a artiklan soveltamisalaan eikä sen kohdalla ole tarvetta arvioida tarkemmin yhteissijoitusvälineitä koskevan poikkeuksen soveltumista.

AIFM-direktiivi on edellä todetulla tavalla pantu Suomessa täytäntöön lailla vaihtoehtorahastojen hoitajista. Lain 2 luvun 1 §:n 1 momentin mukaan vaihtoehtorahastolla tarkoitetaan yhteisöä tai muuta yhteistä sijoittamista, jossa varoja hankitaan useilta sijoittajilta ja sijoitetaan määritellyn sijoituspolitiikan mukaisesti sijoittajien eduksi ja jolta ei edellytetä sijoitusrahastodirektiivin 5 artiklassa tarkoitettua lupaa. AIFM-direktiivi ei ota kantaa siihen, missä oikeudellisessa muodossa vaihtoehtorahasto toimii, joten vaihtoehtorahaston oikeudellista muotoa ei ole erikseen säännelty myöskään kansallisessa laissa.²⁷ Suomessa tyypillisiä vaihtoehtorahaston oikeudellisia muotoja ovat sopimusperusteiset erikoissijoitusrahastot, osakeyhtiöt ja kommandiittiyhtiöt. Erityisesti pääomasijoitustoimintaa harjoitetaan Suomessa pääasiallisesti kommandiittiyhtiön muodossa, jolloin pääomarahastoa hoitava osakeyhtiömuotoinen hallinnointiyhtiö toimii määräaikaisen kommandiittiyhtiön vastuunalaisena yhtiömiehenä ja sijoittajat kommandiittiyhtiön äänettävinä yhtiömiehinä. Kommandiittiyhtiömuotoinen rahasto voi harjoittaa myös esimerkiksi kiinteistösjoitustoimintaa.²⁸

Sopimusperusteinen erikoissijoitusrahasto ja osakeyhtiö ovat verotuksessa tuloverolain 3 §:ssä tarkoitettuja erillisiä yhteisöjä. Näin ollen ne eivät kuulu muutosdirektiivin 9 a artiklan soveltamisalaan.

Sen sijaan Suomessa perustettu kommandiittiyhtiömuotoinen vaihtoehtorahasto voi edellä kuvatulla tavalla olla muutosdirektiivin 9 a artiklan soveltamisalan piirissä, sillä kommandiittiyhtiö ei ole erillinen verovelvollinen Suomessa. Tällainen mahdollinen soveltamisalan piiriin kuuluva tilanne liittyy erityisesti tuloverolain 9 §:n 5 ja 6 momentissa tarkoitettuihin kommandiittiyhtiömuotoisiin vaihtoehtorahastoihin tai kommandiittiyhtiöihin, jotka harjoittavat pääomasijoitustoimintaa²⁹, sillä niiden rajoitetusti verovelvollisiin yhtiömiehiin voidaan tietyin edellytyksin soveltaa edellä tarkemmin kuvattua läpivirtaukseen perustuvaa tulotyyppikohtaista vero-

²⁷ Ks. HE 94/2013 vp (s. 90—91), jonka mukaan ”vaihtoehtorahastojen oikeudellinen muoto on tyypillisesti osakeyhtiö tai kommandiittiyhtiö, mutta voi olla myös esimerkiksi osuuskunta tai rekisteröity avoin yhtiö. Jopa konkludenttisesti syntyneellä avoimella yhtiöllä voi olla velvollisuus hakeutua toimilupavalvottavaksi. - - Vaikka avoin yhtiö ei ole nykyään suosittu tapa järjestää sijoitustoimintaa, se on periaatteessa mahdollinen.”

²⁸ Kiinteistörahastojen verotusta on tarkasteltu laajemmin esimerkiksi valtiovarainministeriön asettaman työryhmän raportissa Eräiden osinkojen lähdeverotuksen ja kiinteistösjoiutuksista saatujen voittojen verotuksen uudistaminen, Valtiovarainministeriön julkaisuja – 2021:31.

²⁹ Kuten edellä on todettu, eräiden pääomasijoitustoimintaa harjoittavien kommandiittiyhtiöiden sijoittajien osalta vaihtoehtorahastojen hoitajista annetun lain soveltumista koskevaa vaatimusta sovelletaan ensimmäisen kerran vasta vuodelta 2024 toimitettavassa verotuksessa.

tusta. Direktiivin yhteissijoitusvälinettä koskevaa poikkeusta tulee tarkastella erityisesti suhteessa kommandiittiyhtiömuotoisiin vaihtoehtorahastoihin. Sama koskee myös tilannetta, jossa vaihtoehtorahasto olisi poikkeuksellisesti perustettu avoimeksi yhtiöksi.

Muutosdirektiivin määritelmä edellyttää, että rahasto on laajaomisteinen (*widely held*). Vaihtoehtorahastojen hoitajista annetun lain määritelmän mukaan vaihtoehtorahaston on hankittava varoja useilta sijoittajilta. Lain esitöiden mukaan arvio usean sijoittajan olemassaolosta tulee tehdä tapauskohtaisesti ja ottaen huomioon direktiivin määritelmä sekä direktiivin tulkintaa ohjaava suhteellisuusperiaate.³⁰ Vaihtoehtorahastojen hoitajista annetussa laissa yhteistä sijoitus-toimintaa harjoittaville kommandiittiyhtiömuotoisille vaihtoehtorahastoille ei ole asetettu nimenomaisia vähimmäisvaatimuksia yhtiömiesten lukumäärästä. Lain esitöiden mukaan tulkin-nat AIFM-direktiivin edellyttämistä useista sijoittajista vaihtelevat.³¹ Muutosdirektiivissä tar-koitettu laajaomisteisuus ja vaihtoehtorahastoille asetettu usean sijoittajan vaatimus eivät näin ollen välttämättä ole kaikissa tilanteissa yhteneviä.

Muutosdirektiivin määritelmä edellyttää, että rahastolla on hajautettu arvopaperisalkku (*a di-versified portfolio of securities*). Vaihtoehtorahastojen hoitajista annetun lain esitöiden mukaan vaihtoehtorahastolla tulee olla määritelty sijoituspolitiikka, joka voi tulla ilmi monella tavalla. Sijoituspolitiikan tarkoituksena on määritellä, kuinka yhteissijoitushankkeeseen kootut varat on sijoitettava, jotta aikaansaadaan yhteistä tuottoa sijoittajille. Sijoituspolitiikka määrittelee sijoituksia ohjaavia suuntaviivoja, jotka voivat koskea sijoitusten luokkaa, allokaatiota, sijoitusstra-tegioiden käyttöä, alueellista allokaatiota, vivutuksen käyttöä, ajallista sitoutumista sijoituksiin ja riskien hajautusta edistäviä muita rajoituksia.³² AIFM-direktiivi tai vaihtoehtorahastojen hoi-tajista annettu laki eivät kuitenkaan aseta vaihtoehtorahaston sijoitusportfoliolle suoria rajoituk-sia tai vaatimuksia. Vaihtoehtorahaston sijoitukset eivät välttämättä kaikissa tilanteissa ole yh-teneviä muutosdirektiivin hajautettua arvopaperisalkkua koskevan määritelmän kanssa.

Muutosdirektiivin määritelmä edellyttää, että rahastoa koskevat sijoittajansuojasäännökset (*in-vestor-protection regulation*) maassa, johon se on sijoittautunut. AIFM-direktiivin tavoitteena on ollut rahoitusmarkkinoiden makrotason vakauteen kohdistuvien riskien hallitseminen sekä sijoittajansuojan turvaaminen. Vaihtoehtorahaston voidaan siten katsoa täyttävän sijoittajansuo-jasäännöksiä koskevan vaatimuksen.

Muutosdirektiivin 9 a artiklan yhteissijoitusvälineitä koskevan poikkeuksen täytäntöönpano kansallisesti edellyttäisi muutoksia kansalliseen verolainsäädäntöön, sillä vastaavaa määritel-mää ei ole tällä hetkellä verolainsäädännössä tai muussa rahastoja koskevassa lainsäädännössä.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan, että muutosdirektiivin 9 a artikla pantaisiin täytäntöön laajentamalla rajoitetusti verovelvollisten yhtiömiesten verovelvollisuutta direktiivissä tarkoitetuissa käänteisen hybridiyksikön tilanteissa.

³⁰ HE 94/2013 vp, s. 67.

³¹ HE 94/2013 vp, s. 201.

³² HE 94/2013 vp, s. 67.

Sääntelyä sovellettaisiin sellaisiin elinkeinoyhtymiin, joilla on rajoitetusti verovelvollinen yhtiömies, joka on muu kuin luonnollinen henkilö ja jolla olisi yksin tai yhdessä siihen etuyhteydessä olevien vastaavien rajoitetusti verovelvollisten yhtiömiesten kanssa vähintään 50 prosentin osuus yhtymässä. Elinkeinoyhtymän rajoitetusti verovelvollisen yhtiömiehen verovelvollisuutta ehdotetaan laajennettavaksi sellaiseen kotimaisesta yhtymästä saatuun yhtymätuloon, joka ei liity Suomessa sijaitsevaan kiinteään toimipaikkaan tai johon soveltuvat tuloverolain 9 §:n 5 tai 6 momentin säännökset, silloin kun kotimainen yhtymä katsotaan rajoitetusti verovelvollisen yhtiömiehen tai yhtiömiesten asuinvaltiossa erilliseksi verovelvolliseksi ja siten käänteiseksi hybridiyksiköksi eikä yhtiömiehen asuinvaltio verota tätä yhtymätuloa.

Direktiivin sääntelymalli perustuu hybridiyksikön verotuksellisen läpivirtauksen rajoittamiseen siten, että hybridiyksikkö säädettäisiin erilliseksi verovelvolliseksi. Tässä esityksessä sääntelymalliksi ehdotetaan kansallisen yhtymäverotuksen erityispiirteiden johdosta rajoitetusti verovelvollisten yhtiömiesten verovelvollisuuden laajentamista. Ehdotuksella ei ole tarkoitus muuttaa yhtiömiesten verovelvollisuutta muissa kuin direktiivin edellyttämässä käänteisen hybridin tilanteissa.

Esityksessä ehdotetaan sääntelyn rajaamista vain tuloverolain 4 §:n 1 kohdassa tarkoitettujen elinkeinoyhtymien rajoitetusti verovelvollisten osakkaiden verotukseen. Sääntelyä ei katsota tarpeelliseksi ulottaa tuloverolain 4 §:n 2 kohdan mukaisten verotusyhtymien verotukseen, sillä näiden harjoittamaan maatalan viljelyyn tai hallintaan, metsätalouteen tai kiinteistön hallintaan ei liity riskiä tulon verottamatta jäämisestä veronkiertodirektiivin 9 a artiklassa tarkoitettulla tavalla.

Ehdotettua sääntelyä ei kuitenkaan sovellettaisi siltä osin kuin käänteinen hybridiyksikkö eli säännöksen soveltamisalaan piiriin kuuluva yhtymä olisi säännöksessä tarkemmin määriteltä vaihtoehtorahasto. Vaihtoehtorahaston olisi oltava laajaomisteinen ja sillä olisi oltava hajautettu arvopaperisalkku.

Nykyään hybridijärjestelyjen verotustilanteista säädetään hybridilaissa. Ehdotetut muutokset esitetään toteuttaviksi lakiin lisättävän uuden 8 a §:n nojalla. Lainkohdassa ehdotetaan säädettävän tarkemmin myös etuyhteyden määritelmästä. Lisäksi ehdotetut muutokset edellyttäisivät muutoksia Suomen käyttämään verotusvaltaan tuloverolain 9 ja 10 §:ssä.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

Taloudelliset vaikutukset

Hybridijärjestelyjä koskevan laajemman EU-sääntelyn tavoitteena on turvata yhteisöveropohjaa jäsenvaltioissa. EU-sääntelyn taustalla on kansainvälinen OECD-tasolla tehty työ. Sääntelyllä pyritään varmistamaan tulojen ja menojen tarkoituksenmukainen käsittely verotuksessa myös kansainvälisissä järjestelyissä. Varsinaisena tarkoituksena on ennaltaehkäistä hybridijärjestelyjä. Direktiivin valmisteluvaiheessa arvioitiin, että säännösten soveltamistilanteet, joissa esimerkiksi menon vähentäminen evättäisiin verotuksessa, jäisivät käytännössä vähäisiksi.³³ Direktiivin ensisijainen tarkoitus ei ole verotuoton kasvattaminen, vaan veronkiertämistoimien ennaltaehkäiseminen.

³³ BEPS-toimenpiteiden taloudellisten vaikutusten arviointiraportti, Valtiovarainministeriön julkaisu – 26/2017, s. 93.

Muutos koskisi suomalaisen elinkeinoyhtymän rajoitetusti verovelvollisten yhtiömiesten tuloa, silloin kun yhtiömies on muu kuin luonnollinen henkilö ja tulo ei liity Suomessa olevaan kiinteään toimipaikkaan eikä tulo ole voimassa olevien lakien mukaan veronalaista tuloa Suomessa tai kyse on tuloverolain 9 §:n 5 ja 6 momentin mukaisesta tilanteesta, jossa yhtiömiestä verotetaan läpivirtausperiaatteen mukaisesti yhtymäosuudestaan ikään kuin yhtiömies saisi tulon suoraan. Lisäksi edellytetään, että yhtiömiehellä yksin tai etuyhteydessä olevan yksikön kanssa yhteensä on vähintään 50 prosentin osuus äänioikeuksista tai pääomaosuuksista taikka oikeus vähintään 50 prosentin osuuteen yhtymästä ja että yhtiömiehen asuinvaltio ei verota yhtymästä saatua tuloa siitä syystä, että yhtymä katsotaan erilliseksi verovelvolliseksi. Lisäksi edellytetään, että muutosdirektiivissä tarkoitettu yhteissijoitusvälineitä koskeva poikkeus ei soveltuisi.

Kaupparekisteritietojen mukaan Suomessa oli vuoden 2021 alussa hieman yli 25 400 kommandiittiyhtiötä ja noin 8 900 avointa yhtiötä.³⁴ Näistä vain pienellä osalla on rajoitetusti verovelvollisia yhtiömiehiä. Tätä joukkoa on voitu kartoittaa Verohallinnosta saatujen verovuotta 2019 koskevien tietojen avulla. Näiden tietojen perusteella vuonna 2019 hieman alle 200 yhtymällä oli rajoitetusti verovelvollinen yhtiömies, joka on muu kuin luonnollinen henkilö.³⁵ Yhtymien yhtiömiesten äänioikeusosuuksista tai pääomaosuuksista ei ole käytettävissä tietoa. Verotustietoihin kuitenkin sisältyy tieto yhtiömiehen tulo-osuudesta niiltä osin kuin tulo-osuus on veroilmoituksella ilmoitettu. Tämä tieto voi poiketa äänioikeusosuudesta ja pääomaosuudesta.³⁶ Yleisesti voidaan kuitenkin arvioida, että ilmoitettu tulo-osuustieto karkeasti vastaa yhtiömiehen äänioikeusosuutta. Verotustietojen mukaan edellä mainituista noin 200 yhtymästä 50 on sellaisia, joista rajoitetusti verovelvollisen yhtiömuotoisen yhtiömiehen tulo-osuus yhtymästä on vähintään 50 prosenttia. Yhtymistä noin 50:llä tulo-osuustietoja ei ole tai ne ovat puutteelliset. Näistä yhtymistä 18 on sellaisia, joiden toiminta on merkitty päättyväksi vuoden 2021 alkuun mennessä. Tämän perusteella voidaan karkeasti arvioida, että yhtymistä noin 50—80 olisi sellaisia, joiden rajoitetusti verovelvollisen yhtiömiehen, joka on muu kuin luonnollinen henkilö, äänioikeusosuus tai pääomaosuus olisi vähintään 50 prosenttia. Direktiivissä tarkoitettu yhtiömiehen äänioikeusosuus tai pääomaosuus voi muodostua myös useamman toisiinsa etuyhteydessä olevan yhtiömiehen omistuksen kautta. Rajoitetusti verovelvollisten yhtiömiesten välisistä etuyhteyssuhteista ei kuitenkaan ole saatavilla tarkempia tietoja.

Ehdotetut säännökset soveltuisivat kuitenkin vain pieneen osaan mainituista 50—80 yhtymästä. Ensinnäkin, ehdotus soveltuu vain niihin yhtymiin, joille ei muodostu kiinteää toimipaikkaa Suomeen tai joihin soveltuu nykyisin tuloverolain 9 §:n 5 ja 6 momenttien mukainen sääntely. Tiedossa ei kuitenkaan ole, mikä osa yhtymistä toteuttaa tämän ehdon. Toiseksi, ehdotettujen säännösten soveltaminen edellyttää, ettei yhtiömiehen asuinvaltio verota kyseistä tuloa ja tämä verottamatta jääminen johtuu nimenomaisesti käänteisen hybridin tilanteesta eli siitä, että yhtymää pidetään yhtiömiehen asuinvaltiossa erillisenä verovelvollisena. Tiedossa ei ole, kuinka monessa yllä mainitussa 50—80 tapauksessa tulo jää verottamatta käänteisen hybridin tilanteesta johtuen. Valtioiden kansalliset säännökset ulkomaisten yksiköiden luokittelusta verotuk-

³⁴ <https://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/yritystenlkm/lkm.html>

³⁵ Tiedot perustuvat kaupparekisteritietoihin, joita on täydennetty veroilmoitustiedoilla. Tiedoissa on epävarmuutta johtuen muun muassa ilmoituspuutteista.

³⁶ Avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä annetun lain 2 luvun 9 §:ssä säädetään avoimen yhtiön voitonjaosta yhtiömiesten kesken. Lain 2 luvun säännökset ovat tahdonvaltaisia eli niitä sovelletaan, jollei yhtiösopimuksessa ole toisin sovittu (AKYL 2 luku 1 §). Kommandiittiyhtiön tulo jaetaan verotettavaksi yhtiömiesten tulona yhtiösopimuksen tai muun sopimuksen voitonjakomääräyksen mukaisesti. Mikäli yhtiösopimuksessa tai muussa sopimuksessa ei ole sovittu voitonjaosta, noudatetaan avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä annetun lain 7 luvun 4 §:n voitonjakoa koskevaa säännöstä.

nessa voivat olla hyvin vaihtelevia ja perustua myös oikeus- tai verotuskäytäntöön. Kolmanneksi, ehdotettua sääntelyä ei sovellettaisi, mikäli yhtymä olisi sääntelyssä tarkoitettu ja tarkemmat soveltamisedellytykset täyttävä vaihtoehtorahasto. Kuten edellä luvussa 3.4 on esitetty, kommandiittiyhtiömuotoiselle vaihtoehtorahastolle muutosdirektiivin nojalla asetettavat lisäedellytykset eivät perustu suoraan olemassa olevaan vero- tai yksityisoikeudelliseen sääntelyyn. Näin ollen tietopohjan puuttumisen vuoksi poikkeuksen soveltamisalan piiriin kuuluvien yhtymien lukumäärää ei ole mahdollista arvioida etukäteen.

Voidaan kuitenkin arvioida, että edellä esitetyistä soveltamisedellytyksistä johtuen potentiaalisten soveltamistilanteiden määrä on huomattavasti pienempi kuin yllä arvioitu 50—80 yhtymää. Ehdotetussa sääntelyssä laajennettaisiin rajoitetusti verovelvollisen yhtiömiehen verovelvollisuutta Suomeen, joten verovelvollinen olisi yhtiömies itse eikä suomalainen yhtymä. Koska sääntelyn soveltamisalan piiriin kuuluvien yhtymien määrää ei ole mahdollista arvioida tarkasti, myöskään rajoitetusti verovelvollisten yhtiömiesten lukumäärä ei ole tiedossa.

Ehdotetun muutoksen voidaan arvioida turvaavan Suomen veropohjaa. Ei kuitenkaan vaikuta siltä, että muutosdirektiivin 9 a artiklassa tarkoitettuja käänteisiä hybridejä olisi tällä hetkellä laajasti hyödynnetty. Muutoksen vaikutukset verotuottoon arvioidaan siten vähäisiksi.

Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Verohallinnolle aiheutunee hallinnollisia kustannuksia ehdotetusta käänteisen hybridin sääntelystä. Ehdotetut muutokset ovat omiaan vaikuttamaan muun muassa verovalvontaan, tietojärjestelmiin, tietovirtoihin, lomakkeisiin, tietojenvaihtoon sekä ohjeistukseen. Sääntely voi asettaa vaatimuksia myös Verohallinnon kansainväliselle yhteistyölle järjestelyiden rajat ylittävistä luonteesta johtuen.

Edellisen hybridisääntelyä koskevan lakiesityksen yhteydessä (HE 68/2019 vp) arvioitiin verohallinnon IT-järjestelmien muutoksen ulkoisten henkilötyökustannusten määräksi 115 000 euroa. Nyt kyseessä on huomattavasti suppeampi lainsäädäntömuutos, joka koskee hybridipakettiin verrattuna huomattavasti rajallisempaa määrää säännöksiä sekä verovelvollisia. Voidaankin olettaa, että muutoksen aiheuttamat kulut ovat edellistä hybridisääntelyä koskevaa lakiesitystä huomattavasti pienemmät.

Mahdollisten vuosittaisten valvontakustannusten ei odoteta olevan määrältään merkittäviä ottaen huomioon ehdotetun lainsäädännön kohteena olevien verovelvollisten varsin rajallinen määrä. Oletettavaa on, että osa nyt sääntelyn kohteena olevista järjestelyistä havaittaisiin verotarkastuksissa ja muutokset aiheuttaisivat hallinnollisten kustannusten lisääntymistä säännönmukaisen verotuksen lisäksi verotarkastusprosessissa. Tällöinkään sitoutuvien resurssien määrää ei arvioida suureksi.

Valvonnan sekä verotarkastuksen lisäksi on oletettavaa, että viranomaisille aiheutuisi jonkin verran hallinnollisia kustannuksia esimerkiksi järjestelyihin annettavista ennakkollisista kannanotoista (Verohallinnon ja keskusverolautakunnan ennakkoratkaisut).

Vaikutukset verovelvollisille

Ehdotetussa sääntelyssä on aiemmin täytäntöön pannun hybridijärjestelyn verotusta koskevan sääntelyn tavoin kyse veronvälttelyyn perustuvien veroetujen poistamisesta ja sääntelyn ensisijainen tavoite on ennaltaehkäistä tällaisia veroetuja tuottavia järjestelyjä. Tavoitteen toteutuessa ehdotettujen säännösten soveltamistilanteet voisivat tästä johtuen jäädä vähäisiksi. Verovelvol-

listen on kuitenkin vähintään tunnettava ehdotetun sääntelyn sisältö ja noudatettava siitä seuraavia ilmoittamisvelvoitteita, mikä merkitsee verovelvollisten hallinnollisen taakan kasvua. Jos ehdotettu sääntely soveltuu verovelvollisen verotuksessa, se voi merkitä myös sitä, että verovelvollisen verojen määrä nousee tasolle, jolla sen kuuluisi olla verojärjestelmän normaalien periaatteiden ja säännösten kannalta.

Esitystä laadittaessa ei ole ollut mahdollista tarkasti arvioida sääntelyn vaikutusten määrää myöskään verovelvollisten näkökulmasta. Tämä johtuu siitä, että sääntelyn soveltamistilanteet voivat olla monimutkaisia ja perustuvat tavallisesti seikkoihin, joista ei ole olemassa tietopohjaa arvioinnin perustaksi.

Suurempaa hallinnollista taakkaa aiheutuu, jos yrityksellä on sääntelyn soveltamiselle altistavia rakenteita ja erityisesti silloin, jos sääntely soveltuu yrityksen verotuksessa. Tämän arvioidaan tukevan säännösten tavoitteen mukaista ennaltaehkäisevää vaikutusta yhdessä sen kanssa, että järjestelyn tuottamaa veroetua ei saada. Säännösten soveltaminen johtaisi tällöin siihen, että hybridijärjestelyyn perustuva verovaikutus poistuu eli neutraloituu. Yrityksen verorasitus voisi tällöin asettua samalle tasolle kuin sellaisella yrityksellä, joka ei ole järjestelyä toteuttanut. Järjestelyn toteuttaneen yrityksen vahingoksi jäisi kuitenkin sääntelyyn ja sen soveltamiseen liittyvä hallinnollinen taakka. Sääntelyn vaikutukset koskevat kaikkia yrityksiä, joihin säännöksiä sovelletaan riippumatta siitä, onko yritys tavoitellut järjestelyllä veroetuja vai ei. Säännösten soveltaminen ei edellytä, että yrityksen voitaisiin osoittaa tavoitelleen veroetuja.

Kun tarkastellaan sääntelyn vaikutuksia verovelvollisille Suomessa, lähtökohdaksi on otettava ensinnäkin ne yhtymät, joilla on rajoitetusti verovelvollisia yhtiömiehiä, jotka ovat muita kuin luonnollisia henkilöitä. Sääntely vaikuttaa vähintään epäsuorasti kaikkiin tällaisiin yhtymiin, sillä niiden on tunnettava käänteisiä hybridijärjestelyjä koskevan sääntelyn sisältö vastaavasti kuten muunkin verolainsäädännön sisältö. Sääntelyyn liittyvän hallinnollisen taakan arvioidaan kuitenkin jäävän vähäiseksi tilanteissa, joissa yhtymällä ei ole sääntelyn soveltamiselle altistavia rakenteita.

Yhtiömiehille, jotka ovat sääntelyn piirissä aiheutuu vuosittaisia raportointikustannuksia veroilmoituksen täyttämiseksi Suomesta. Lisäksi näiden rajoitetusti verovelvollisten saaman yhtymätulon tosiasiallinen verotaso nousee, kun nykyisin verovapaa tulo muuttuu veronalaiseksi.

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset

Esityksen tarkoituksena on EU-säädöksen kansallinen täytäntöönpano. Esityksen sisältöä määrittää tämän vuoksi kyseinen täytäntöön pantava direktiivi. Direktiivin täytäntöönpanossa on myös otettava huomioon nykyinen kansallinen sääntely ja sen yhteisvaikutus direktiivin sääntelyn kanssa. Tässä esityksessä tällainen ratkaisu on ehdotus siitä, että direktiivin täytäntöönpano toteutettaisiin yhtiömiesten verovelvollisuutta laajentamalla sen sijaan, että yhtymäverotusta muutettaisiin siten, että yhtymästä itsestään tehtäisiin erillinen verovelvollinen.

Veronkiertodirektiivin artikla 9 a edellyttää, että artiklan soveltamisedellytysten täyttyessä hybridiyksiköllä katsotaan olevan kotipaikka siinä jäsenvaltiossa, jossa se on perustettu tai johon se on sijoittautunut, ja sitä verotetaan sen tuloista siltä osin kuin näitä tuloja ei muutoin veroteta kyseessä olevan jäsenvaltion tai muun lainkäyttöalueen lainsäädännön mukaisesti. Direktiivin sanamuodon mukaan nimenomaan hybridiyksikön eli yhtymän verovelvollisuutta tulisi laajentaa silloin, kun käänteisen hybridin soveltamisedellytykset täyttyvät.

Verovelvollisuuden asettaminen yhtymälle sopisi kuitenkin huonosti Suomen verojärjestelmään, jossa yhtymät eivät ole erillisiä verovelvollisia, vaan ainoastaan laskentasubjekteja. Malli, jossa verovelvollisuus asetettaisiin yhtymälle käänteisen hybridin tilanteessa näyttäisikin lähtökohtaisesti edellyttävän perustavanlaatuisia muutoksia verojärjestelmään. Muutokset olisivat omiaan edellyttämään koko yhtymäverotusmallin uudelleen arvioimista kokonaisuutena. Mallin muuttaminen pelkästään käänteisten hybridiyksikköjen maksamien tulo-osuuksien osalta edellyttäisi, että määriteltäisiin riittävällä tarkkuudella tilanteet ja tulo-osuudet, joihin poikkeussäännös soveltuisi. Muutos vaikuttaisi myös riskien ja vastuiden jakoon yhtymän ja yhtiömiesten välillä ratkaisevasti, jos esimerkiksi yhtymän suorittama vero rasittaisi myös muiden yhtiömiesten tulo-osuutta. Tällaisten tilanteiden huomioon ottaminen edellyttäisi erillisen verojen hyvittämistä koskevan järjestelmän käyttöönottoa, mitä voidaan pitää hallinnollisesti raskaana menettelynä. Oletettavaa on, että käänteisen hybridin tilanteet ovat vuositasolla harvakuksia eikä koko yhtymäverojärjestelmän muuttaminen näin ollen vaikuta oikeasuhtaiselta.

Direktiivi edellyttää puuttumaan jo olemassa olevien yhtymien jakamaan käänteiseen hybridituloon ja yhtymien osakkaiden vastuut ja riskit voisivat muuttua tavalla, joka olisi yhtiömiehille kohtuuton ja yllättävä. Huomionarvoista on, ettei direktiivi mahdollista siirtymäaika käänteisen hybriditulon verottamiseen, vaan tuloa on verotettava 1.1.2022 alkaen.

Tässä esityksessä ehdotetun lainsäädäntömallin vaikutukset voisivat sinänsä poiketa direktiivissä valitusta sellaisissa tilanteissa, joissa Suomen solmima kaksinkertaisen verotuksen estämisestä koskeva sopimus rajoittaisi Suomen verotusoikeutta suhteessa rajoitetusti verovelvolliseen yhtiömieheen esimerkiksi silloin, kun kyse on yhtymän ulkomailta saamasta tulosta, jolla ei ole lainkaan liityntää Suomeen. Toisaalta direktiivin johdantokappaleen 11 mukaan direktiivin mukaisesti tehtävät oikaisut eivät saisi periaatteessa vaikuttaa kaksinkertaisen verotuksen välttämistä koskevassa sopimuksessa määrättyyn lainkäyttöalueiden verotusoikeuksien jakautumiseen. Verosopimusten soveltuminen arvioidaan aina tapauskohtaisesti ja sopimusten sisällöt voivat poiketa toisistaan. Muutosdirektiivin 9 a artikla voi soveltua myös tilanteissa, jossa ei ole lainkaan soveltuvaa verosopimusta. Myös tästä näkökulmasta ehdotettua mallia voidaan pitää perusteltuna.

Muista jäsenvaltioista ainakin Ruotsi on ehdotuksessaan päätenyt vastaavan kaltaiseen ratkaisuun. Ruotsin yhtymäverotusta koskeva sääntely vastaa monilta osin Suomen sääntelyä. Edellä mainituista syistä rajoitetusti verovelvollisten osakkaiden verovelvollisuuden laajentaminen kattamaan direktiivin edellyttämät tilanteet voidaan pitää perustellumpana vaihtoehtona.

Muutosdirektiivin 9 a artikla ei sanamuotonsa perusteella sisällä vapaaehtoisia optioita. Muutosdirektiivin 9 a artiklan 2 kohdan mukaan sääntelyä ei sovelleta yhteissijoitusvälineeseen. Tähän mennessä on tiedossa, että EU:n jäsenvaltioista Ruotsi on tulkinut kyseessä olevaa säännöstä niin, että kyse ei ole direktiivin pakottavasta sääntelystä, joten se on jättänyt säännöksen implementoimatta. Toisaalta tiedossa on, että Ruotsissa kansallisen lainsäädännön nojalla perustetut yhtymät eivät tyypillisesti toimi rahastoina tai harjoita yhteissijoitustoimintaa.³⁷ Voidaan arvioida, että yhteissijoitusvälineitä koskevalla poikkeuksella ei ole Ruotsin toimintaympäristössä yhtä suurta merkitystä kuin Suomessa, jossa esimerkiksi pääomasijoitustoimintaa harjoitetaan tyypillisesti kommandiittiyhtiömuotoisten yhtymien kautta. Valmistelun aikana on

³⁷ Ks. Valtiovarainministeriön Eri sijoitusmuotojen verokohtelua arvioineen työryhmän raportti VM 14/2018 (s. 160—161), jonka mukaan Ruotsin suurimmat pääomarahastot on perustettu Jerseyllä ja siltä osin kuin pääomarahastorakenteissa käytetään Ruotsin lainsäädännön mukaan perustettuja rahastoja, ne ovat yleensä juridiselta muodoltaan osakeyhtiöitä (*aktiebolag*) eikä kommandiittiyhtiörakenteita (*kommanditbolag*) juuri käytetä.

arvioitu, että yhteissijoitusvälineitä koskeva säännös kuuluu direktiivin sääntelyyn ja se olisi näin ollen perusteltua ottaa osaksi Suomen kansallista lainsäädäntöä.

5.2 Muiden jäsenvaltioiden suunnittelemat tai toteuttamat keinot

Direktiivin edellyttämät toimet on saatettava voimaan 31.12.2021 Tästä johtuen kaikkien jäsenvaltioiden suunnitelmat eivät ole vielä tiedossa.

Tanska

Tanskassa on ollut voimassa käänteistä hybridiyksikköä koskevaa kansallista sääntelyä jo ennen muutodirektiiviä.

Nykyisten kansallisten säännösten mukaan tietyt Tanskassa yleensä verotuksessa läpivirtaavat yksiköt luonnehditaan uudelleen itsenäisiksi verovelvollisiksi. Tämä edellyttää sitä, että ulkomaisilla sijoittajilla on suoraan yli 50 prosentin omistusosuus yksiköstä tai sen äänioikeuksista. Lisäksi ulkomaisten sijoittajien verotuksellisen asuinvaltion on pidettävä yksikköä itsenäisenä verovelvollisena eikä Tanskalla ja sijoittajan asuinvaltiolla ole voimassa olevaa tietojenvaihtoa koskevaa verosopimusta. Jos nämä soveltamisedellytykset täyttyvät ja yksikkö ei kuulu sääntelyssä tarkemmin määriteltyjen poikkeusten piiriin, se on Tanskan yhteisöveron alainen muiden itsenäisten verovelvollisten tapaan.

Eräät pääomasijoitustoimintaa harjoittajat rahastot (*venture funds*) on jätetty käänteisiä hybridiyksikköjä koskevan sääntelyn ulkopuolelle. Lisäksi UCITS-direktiivissä tarkoitetut rahastot on vapautettu säännösten soveltamisen piiristä 1.1.2020.

Veronkiertodirektiivin 9 a artikla edellyttäneen joitakin muutoksia Tanskassa voimassa oleviin käänteistä hybridiyksikköä koskeviin säännöksiin. Muutoksista ei ole vielä saatavilla tarkempia tietoja.

Ruotsi

Ruotsissa direktiivin täytäntöönpanoa koskeva laki tuli voimaan 1.7.2021.³⁸ Lailla saatettiin voimaan säännökset, joita sovelletaan tiettyjen läpivirtaavien yritysten verotuksesta. Laissa rajoitetusti verovelvollisten verovelvollisuutta tietyissä tilanteissa laajennettiin kattamaan ruotsalaisesta yhtiymästä saatu tulo, mikäli intressiyhteys on olemassa.

Tilanteet, joihin veronkiertodirektiivin 9 a artikla edellyttää puuttumaan on Ruotsin hallituksen esityksessä tunnistettu sellaisiksi tilanteiksi, joissa ruotsalaisella handelsbolag-muotoisella yksiköllä on pelkästään kiinteään toimipaikkaan liittymätöntä tuloa, esimerkiksi ulkomaista korkotuloa, ja ainakin yksi rajoitetusti verovelvollinen osakas³⁹. Esityksessä tilannetta on kuvattu esimerkillä, jossa handelsbolaget HB:llä on pelkästään ulkomaista korkotuloa valtiosta B ja ruotsalainen yhtiömuotoinen osakas AB sekä rajoitetusti verovelvollinen yhtiömuotoinen osakas A. Ruotsalainen osakas on yleisesti verovelvollinen, joten sitä verotetaan osuudesta yhtiön tuloon, joka muodostuu ulkomaisesta korkotulosta. Rajoitetusti verovelvollinen osakas

³⁸https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/arende/betankande/genomforande-av-bestammelsen-i-eus-direktiv-mot_H801SkU23.

³⁹ Genomförande av bestämmelsen i EU:s direktiv mot skatteundandraganden för att mot-verka omvända hybrida mismatchningar”, Prop. 2020/21:111, s. 16.

puolestaan on verovelvollinen yhtymästä saamastaan tulosta vain siltä osin kuin se liittyy Ruotsissa sijaitsevaan kiinteään toimipaikkaan. Mikäli A:n asuinvaltio pitää HB:tä erillisenä verovelvollisena, tarkoittaa se, ettei A:n yhtymätuloa veroteta Ruotsissa eikä osakkaan asuinvaltio A:ssa.

Ruotsissa on päädytty lainsäädäntömalliin, jossa yllä kuvattuihin käänteisen hybridin tilanteisiin puututaan laajentamalla rajoitetusti verovelvollisen verovelvollisuutta. Ehdotetut säännökset soveltuvat kuitenkin direktiivissä edellytettävällä tavalla vain tilanteisiin, joissa rajoitetusti verovelvollisen osakkaan ja handelsbolag-muotoisen yksikön katsotaan olevan direktiivissä tarkoitetulla tavalla intressiyhteys toisiinsa.

Esityksessä on esitetty myös vaihtoehto, jossa handelsbolag-muotoiselle yksikölle asetettaisiin verovelvollisuus siltä osin kuin rajoitetusti verovelvollisen osakkaan tulo jää verottamatta käänteisen hybridin tilanteen johdosta. Esityksessä kuitenkin katsotaan, että verovelvollisuuden asettaminen handelsbolag-muotoiselle yksikölle sisältää laajoja ja monimutkaisia kysymyksiä, joita tulee selvittää ja analysoida tarkasti suuremmalla kattavuudella. Erityisesti ottaen huomioon 9 a artiklassa varattu lyhyt aika säännösten täytäntöönpanolle, katsotaan esityksessä, ettei handelsbolag-muotoisen yksikön säätäminen kokonaan tai osittain itsenäiseksi verovelvolliseksi ole sopeva tapa panna 9 a artiklaa täytäntöön.

Ruotsissa on päätetty jättää implementoimatta direktiivin 9 a artiklan 2 kohdan säännös, jonka mukaan yhteissijoitusvälineisiin ei sovelleta käänteisiä hybridejä koskevaan sääntelyä. Ruotsin hallituksen esityksen mukaan direktiivin poikkeus on mahdollista säätää vain sijoitusrahastolle tai -yhtiölle, joilla on laaja omistajapohja, monipuolinen sijoitusportfolio ja joita koskee asuinvaltionsa sijoittajasuojaa koskevat säännökset. Esityksen mukaan on epäselvää, voitaisiinko poikkeusta soveltaa esimerkiksi vaihtoehtorahastoihin, joiden vapauttamista käänteisten hybridien sääntelystä oli Ruotsissa lausunnoissa vaadittu. Lisäksi Ruotsin hallitus on katsonut, että poikkeuksen säätäminen tarkoittaisi heikompa suojaa Ruotsin veropohjalle.

Ruotsin hallituksen esityksessä on arvioitu, että ehdotettu sääntely kohdistuu selvästi rajattuun joukkoon rajoitetusti verovelvollisia yhtiömiehiä. Tällaisia osakkaita arvioidaan olevan alle 30.

Alankomaat

Alankomaissa muutosdirektiivin 9 a artiklassa tarkoitettua käänteistä hybridiyksikköä koskevien säännösten on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2022. Lausunnolla olleen luonnoksen mukaan säännökset soveltuvat hollantilaisiin käänteisen hybridin yksiköihin eli Alankomaissa perustettuun tai siellä sijaitsevaan yhtymään (*partnership*), mikäli sellaiset etuyhteydessä olevat sijoittajat (*related investors*), joiden verotuksessa yhtymää pidetään erillisenä verovelvollisena, ovat oikeutettuja vähintään 50 prosenttiin yhtymän äänioikeudesta, pääomasta tai voitosta. Edellytysten täytyessä käänteisen hybridin yksikköä pidetään verosubjektina Alankomaissa. Kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi huojennetaan niiden osakkaiden verotusta, joiden verotuksessa hollantilaista käänteisen hybridin yksikköä pidetään läpivirtausyksikkönä. Käänteisen hybridin yksikkö on verovelvollinen Alankomaissa vain siltä osin kuin tuloa ei veroteta sijoittajien tasolla.

Ehdotuksen mukaan käänteisen hybridin säännöksiä ei sovelleta yhteissijoitusvälineisiin, jotka ovat yhtymiä ja on perustettu Alankomaissa tai sijaitsevat siellä. Poikkeuksessa tarkoitettuja yhteissijoitusvälineitä olisivat UCITS-direktiivissä tarkoitettut rahastot sekä sellaiset AIFM-direktiivissä tarkoitettut vaihtoehtorahastot, jotka sijoittavat arvopapereihin ja joiden sijoitusportfolio on hajautettu.

Irlanti

Irlannissa on heinäkuussa 2021 käynnistetty lausuntomenettely (*Feedback Statement*), jossa pyydetään sidosryhmien näkemyksiä muutodirektiivin 9 a artiklan täytäntöönpanosta. Lausuntopyynnössä on katsottu yhteissijoitusvälineitä koskevasta poikkeuksesta, että UCITS- ja AIFM-direktiivin mukaiset rahastot täyttävät muutodirektiivin sijoittajansuojaa koskevat vaatimukset. Laajaomisteisuutta koskevasta vaatimuksesta lausuntopyynnössä on pohdittu, voisiko EU-sääntelyyn perustuvan rahanpesun estämistä koskevan lainsäädännön tosiasiallista edunsaajaa koskeva määritelmä olla hyödynnettävissä muutodirektiivin täytäntöönpanossa. Laajaomisteisuutta koskeva vaatimus voisi tällöin täytyä, jos rahastolla ei olisi yhtään tosiasiallista edunsaajaa, jolla on yli 25 prosentin osuus rahastosta. Lausuntopyynnössä tiedustellaan myös sidosryhmien näkemyksiä siitä, tulisiko muutodirektiivin hajautettua arvopaperisalkkua koskevasta vaatimuksesta säätää tarkemmin kansallisella lainsäädännöllä ja miten tämä voitaisiin toteuttaa.

Luxemburg

Luxemburgissa muutodirektiivin 9 a artikla on täytäntöön pantu jo vuonna 2019 osana muuta muutodirektiivin hybridijärjestelyjä koskevaa verosääntelyä. Muutodirektiivin 9 a artiklan yhteissijoitusvälineitä koskevasta poikkeuksesta sääntelyssä viitataan Luxemburgin olemassa olevaan rahastojen koskevaan sääntelyyn, mutta poikkeus on kuitenkin rajattu niin, että lisäksi rahastojen on oltava laajaomisteisia, niillä on oltava hajautettu arvopaperisalkku ja niihin on sovelluttava sijoittajansuojaa koskevat säännökset.

6 Lausuntopalaute

7 Säännöskohtaiset perustelut

Laki eräiden rajat ylittävien hybridijärjestelyjen verotuksesta annetun lain muuttamisesta (hybridilaki)

2 §. Määritelmät. Hybridilain 2 pykälään ehdotetaan lisättäväksi 6 kohta, jossa määriteltäisiin ne käänteisen hybridin tilanteet, joihin ehdotettua hybridilain säännöstä on tarkoitus soveltaa.

Esityksen mukaan käänteisen hybridin säännöksiä olisi tarkoitus soveltaa tuloverolain 4 §:n 1 kohdassa tarkoitettuihin elinkeinoyhtiöihin ja niiden osakkaisiin. Tuloverolain 4 §:n 1 kohdan mukaan elinkeinoyhtiöitä ovat laivanisännistöyhtiöt, avoimet yhtiöt, kommandiittiyhtiöt sekä sellaista kahden tai useamman henkilön elinkeinotoiminnan harjoittamista varten perustamat muuta kuin yhteisönä pidettävät yhteenliittymät, jotka on tarkoitettu toimimaan osakkaiden yhteiseen lukuun.

Määritelmässä tarkoitettulla toisella lainkäyttöalueella, jonka lakien mukaan elinkeinoyhtymän verotusstatusta tarkastellaan, tarkoitettaisiin yhtymän rajoitetusti verovelvollisen yhtiömiehen tai etuyhteydessä olevien yhtiömiesten asuinvaltiota tai asuinvaltioita. Asuinvaltioita voisi olla yksi tai useampi, kunhan säännöksen soveltamisedellytykset täyttyvät jokaisen asuinvaltion kohdalla. Säännöksen soveltaminen edellyttää näiden lainkäyttöalueiden verotusta koskevan sääntelyn vertailua sen osalta, pidetäänkö käänteisen hybridin yksikköä verotuksessa erillisenä verovelvollisena.

8 a §. Käänteiseen hybridiyksikköön liittyvät tilanteet. Pykälän 1 momentin mukaan soveltamisedellytysten täyttyessä käänteisen hybridiyksikön yhtymätulo verotetaan rajoitetusti verovelvollisen yhtiömiehen tulona.

Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan säännöstä olisi tarkoitus soveltaa vain tilanteisiin, joissa yhtymän rajoitetusti verovelvollinen yhtiömies on muu kuin luonnollinen henkilö. Veronkiertodirektiivin 9 a artiklan mukaan artiklaa sovelletaan tilanteisiin, joissa yksi tai useampi *yksikkö* käyttää määräysvaltaa käänteisen hybridin yksikössä. Artikla soveltuu vain tilanteisiin, joissa käänteisen hybridiyksikön osakkaat ovat muita kuin luonnollisia henkilöitä.

Pykälän 1 momentin 2 kohdan mukaan säännöstä olisi tarkoitus soveltaa vain tilanteisiin, joissa rajoitetusti verovelvollinen yhtiömies yksin tai yhdessä toisen etuyhteydessä olevan yksikön kanssa käyttää määräysvaltaa käänteisen hybridin yksikössä. Määräysvalta vallitsisi tilanteissa, joissa yhtiömiehellä on 50 prosentin osuus äänioikeuksista tai pääomaosuuksista taikka oikeus vähintään 50 prosentin osuuteen voitosta hybridiyksikössä. Tämä vastaa myös veronkiertodirektiivin 9 a artiklan sanamuotoa.

Termillä ”vastaava yhtiömies” tarkoitetaan, että kyse on 1 kohdassa tarkoitettulla tavalla muusta kuin luonnollisesta henkilöstä, jonka tuloa yhtiömiehen asuinvaltio ei 3 kohdassa tarkoitettulla tavalla verota. Arvioitaessa määräysvallan muodostumista etuyhteydessä olevien yhtiömiesten yhteenlaskettujen äänioikeuksien, pääomaosuuksien tai voitto-osuuksien perusteella otettaisiin huomioon vain käänteisen hybridin tilanteessa olevat yhtiömiehet.

Yhtiömiehen osuus yhtymän äänioikeuksista ja pääomaosuuksista on ehdotettavaa säännöstä sovellettaessa tarkoitus arvioida siten kuin yhtiösopimuksessa määrätään ja avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä annetussa laissa (389/1988, *AKYL*) säädetään.

Avoimen yhtiön tulo jaetaan verotettavaksi yhtiömiesten tulona rekisteröidyn yhtiösopimuksen voitonjakomääräyksen mukaisesti. Mikäli rekisteröidyssä yhtiösopimuksessa ei ole voitonjakomääräystä, noudatetaan verotuksessa *AKYL*:n säännöksiä.⁴⁰

Kommandiittiyhtiön tulo jaetaan verotettavaksi yhtiömiesten tulona yhtiösopimuksen tai muun sopimuksen voitonjakomääräyksen mukaisesti. Mikäli yhtiösopimuksessa tai muussa sopimuksessa ei ole sovittu voitonjaosta, noudatetaan *AKYL*:n 7 luvun 4 §:n voitonjakoa koskevaa säännöstä.⁴¹

Direktiivissä ei määritellä sitä, kuinka välillinen omistus lasketaan määräysvaltaa määriteltäessä. Omistus laskettaisiin suhteellisesti kertomalla jokaisen portaan omistukset. Mikäli suhteellinen omistus olisi alle 50 prosenttia, kyse ei olisi momentissa tarkoitettusta määräysvallasta.

Ehdotettavan säännöksen soveltuminen edellyttäisi, että määräysvalta vallitsee käänteisen hybridin yksikön ja sen yhtiömiehen tai yhtiömiesten välillä, jonka tai joiden yhtymätulon verottamisesta tämän säännöksen nojalla on kyse. Määräysvallan muodostumista tarkasteltaessa huomioitaisiin kuitenkin veronkiertodirektiivin 9 a artiklassa kuvatulla tavalla osakkaan kanssa etuyhteydessä olevien ja yhdessä toimivien yksiköiden omistus yhtymässä. Etuyhteyden muodostumisesta tätä säännöstä sovellettaessa säädettäisiin erikseen pykälän 4 momentissa. Lisäksi määräysvaltaa arvioitaessa otettaisiin huomioon 2 momentti, jossa säädettäisiin yhdessä toimimisesta.

⁴⁰ Verohallinnon kannanotto Avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön verotuksellisen tulon jakaminen VH/455/00.01.00/2019

⁴¹ Verohallinnon kannanotto Avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön verotuksellisen tulon jakaminen VH/455/00.01.00/2019

Pykälän 1 momentin 3 kohdan mukaan säännöksen soveltuminen edellyttää, että yhtiömiehen asuinvaltio ei verota ehdotettavan säännöksen nojalla veronalaista käänteisen hybridin yksikön yhtymätulo-osuutta. Mikäli ehdottava säännös soveltamisedellytystensä mukaisesti soveltuisi useampaan yhtiömieheen sillä perusteella, että he käyttävät yhdessä määräysvaltaa käänteisen hybridin yksikössä, tarkastellaan yhtymätulo-osuuden veronalaisuutta yhtiömiehen asuinvaltiossa kunkin yhtiömiehen osalta erikseen.

Pykälän 1 momentin 3 kohdan mukaan säännöstä on tarkoitus soveltaa vain tilanteisiin, joissa yhtymätulo jää yhtiömiehen asuinvaltiossa verottamatta ja tämä johtuu nimenomaan käänteisen hybridin tilanteesta. Säännöstä sovellettaisiin tilanteissa, joissa verokohtelun eroavuus johtaa yhtymätulon verottamatta jäämiseen ja tämä perustuu yhtymän erilaiseen luokitteluun sen sijaintivaltiossa eli Suomessa ja yhtiömiehen asuinvaltiossa. Mikäli yhtymätulo jäisi verottamatta muusta syystä kuin verokohtelun eroavuudesta johtuen ei ehdotettavaa säännöstä olisi tarkoitus soveltaa. Säännöksen soveltamisalaa eivät kuuluisi tilanteet, joissa hybridiyksikön tulon verottamatta jääminen johtuu siitä, että yhtiömiös on asuinvaltiossaan verotuksesta vapautettu yksikkö.

Direktiivin 9 a artiklan mukaan käänteisen hybridin tilannetta tulee verottaa siltä osin kuin näitä tuloja ei muutoin veroteta jäsenvaltion tai muun lainkäyttöalueen lainsäädännön mukaisesti. OECD:n 2015 raportin mukaan verotettaviksi tulevat ne käänteisen hybridin tilanteet, joissa sijoittajan valtion lakien mukaan käänteisen hybridin tuloa ei veroteta. Ehdotettavan momentin sisältö vastaisi veronkiertodirektiivin 9 a artiklan sanamuotoa ja OECD:n 2015 raportissa asetettuja tavoitteita.

Pykälän 2 momentin mukaan 1 momentin 2 kohdan määräysvallan muodostumista arvioitaessa yhtiömiehellä, joka toimii yhdessä toisen yhtiömiehen kanssa käänteisen hybridiyksikön äänioikeuksien tai pääomaomistuksen suhteen, katsotaan olevan tämän toisen yhtiömiehen kaikki äänioikeudet tai koko pääomaomistus kyseisessä yksikössä. Tarkasteltaessa määräysvallan muodostumista yhdessä toimimisen perusteella olisi tarkoitus huomioda vain 1 momentin 1 ja 3 kohdan edellytykset täyttävien yhdessä toimivien yhtiömiesten äänioikeudet ja pääomaosuudet eli arvioinnissa olisi tarkoitus ottaa huomioon vain käänteisen hybridin tilanteessa olevat yhtiömiehet.

Säännöksen tarkoituksena on, että hybridisäännösten soveltuminen ei estyisi pelkästään sen vuoksi, että 1 momentin 2 kohdan määräysvaltaa koskevat edellytykset eivät täyty omistuksen tai äänivallan ollessa hajautuneena usealle henkilölle, jotka kuitenkin toimivat yhteisymmärryksessä tämän omistuksen suhteen esimerkiksi hybridijärjestelyssä. Ilman tässä kohdassa tarkoitettua erityissäännöstä hybridisäännöksen soveltaminen saattaisi estyä sen vuoksi, ettei tilanteessa muodollisesti ole 4 momentin 1—3 kohdassa tarkoitettua etuyhteyttä.

Direktiivissä ei kuvata tarkemmin tilannetta, jossa henkilöiden voidaan katsoa toimivan yhdessä. OECD:n 2015 raportin luvussa 11 on kuvaus tilanteista, joissa säännös voisi tulla sovellettavaksi sekä esimerkkejä näistä tilanteista. Raportissa on viitattu malliverosopimuksen 9 artiklaan, jonka kohdan b mukaan yksiköt toimivat yhdessä silloin, kun samat henkilöt välittömästi tai välillisesti osallistuvat sekä sopimusvaltion yrityksen että toisen sopimusvaltion yrityksen johtoon tai valvontaan tai omistavat osan niiden pääomasta.

Yhdessä toimiminen voisi siten perustua esimerkiksi osakassopimukseen tai muuhun vastaavaan järjestelyyn. Säännöksessä tarkoitettu yhdessä toimiminen edellyttää kuitenkin, että osakassopimuksella tai muulla järjestelyllä olisi olennaista vaikutusta suhteessa kyseessä olevaan omistukseen tai äänivaltaan.

Pykälän 2 momentissa tarkoitettu yhdessä toimiminen voisi täyttyä myös perheenjäsenen toimituksessa yhdessä. Perheenjäseniin voitaisiin katsoa kuuluvan henkilön aviopuoliso tai häneen avioliitonomaisessa suhteessa oleva henkilö, sisarus, sisar - ja velipuoli, henkilön ja hänen aviopuolisonsa tai häneen avioliitonomaisessa suhteessa olevan henkilön ylenevässä tai alenevassa polvessa oleva sukulainen sekä mainittujen henkilöiden aviopuolisot tai heihin avioliitonomaisessa suhteessa olevat henkilöt. Perheenjäseniin voitaisiin lukea lisäksi kuolinpesä, jossa luonnollisella henkilöllä tai edellä mainituilla henkilöillä on osuus.

Pykälän 3 momentin mukaan tulo olisi kuitenkin veronalaista vain siltä osin kuin tätä yhtymätulo-osuutta ei veroteta Suomessa muiden säännösten nojalla. Kun pykälän 3 momenttia on tarkoitettu soveltaa yhtiömieskohtaisesti, olisi myös momentin soveltumista tarkoitettu tarkastella yhtiömieskohtaisesti. Ratkaisevaa olisi, verotetaanko juuri kyseisen yhtiömiehen yhtymätulo-osuutta Suomessa muun säännöksen nojalla. Säännös ei soveltuisi esimerkiksi, jos tulo on Suomessa veronalaista yhtymätuloa tuloverolain 9 ja 10 §:n nojalla. Tyypillisesti rajoitetusti verovelvollisen yhtiömiehen yhtymätulo-osuus on kiinteän toimipaikan muodostumisen perusteella Suomesta saatua tuloa ja Suomessa veronalaista eikä ehdotettava 8 a § siten tule sovellettavaksi.

Pykälän 3 momentin sisältö vastaa veronkiertodirektiivin 9 a artiklan sanamuotoa, jonka mukaan hybridiyksikköä verotetaan sen tuloista siltä osin kuin näitä tuloja ei muutoin veroteta jäsenvaltion tai muun lainkäyttöalueen lainsäädännön mukaisesti.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin, milloin yhtiömiesten katsotaan olevan pykälässä tarkoitettulla tavalla etuyhteydessä. Ehdotettu säännös sisältää kolme kohtaa, joissa kuvatuissa tilanteissa etuyhteyden katsotaan vallitsevan säännöstä sovellettaessa.

Määräysvallan muodostumista etuyhteyden perusteella arvioitaessa on tarkoitettu huomioida vain pykälässä tarkoitettujen yhtiömiesten määräysvalta eli sellaisten yhtiömiesten, jotka täyttävät ehdotettavan pykälän 1 momentin 1 ja 3 kohdan edellytykset.

Pykälän 4 momentin 1 kohdan mukaan etuyhteys olisi olemassa silloin, kun luonnollinen henkilö tai yksikkö omistaa yhtiömuotoisista yhtiömiehistä vähintään 50 prosenttia. Etuyhteyden määritelmän mukaan etuyhteydessä toisiinsa voisivat olla useampi yksikkö keskenään.

Etuyhteys olisi olemassa esimerkiksi kahden yhtiömuotoisen yhtiömiehen välillä, jos luonnollinen henkilö omistaisi molemmista yrityksistä vähintään 50 prosenttia joko suoraan tai välillisesti esimerkiksi holdingyhtiön kautta.

Pykälän 4 momentin 2 kohdan mukaan etuyhteys vallitsisi yhtiömiesten välillä silloin, kun luonnollisella henkilöllä tai yksiköllä on huomattava vaikutus yhtiömiesten johdossa. Momentin 2 kohdassa huomattavalla vaikutusvallalla tarkoitettaisiin tilanteita, joissa osakas voi käyttää yhtiömiehissä määräysvaltaa esimerkiksi tekemänsä merkittävän sijoituksen johdosta.

Säännöksessä tarkoitettua huomattavaa vaikutusvallan katsottaisiin olevan olemassa myös verotusmenettelylain (1558/1995) 31 §:n 2 momentin 4 kohdassa tarkoitettussa tilanteessa. Mainittu säännöksen mukaan määräysvalta voi perustua siihen, että osapuolia johdetaan yhteisesti tai osapuoli muutoin tosiasiallisesti käyttää määräysvaltaa toisessa osapuolella.

Pykälän 4 momentin 3 kohdan mukaan etuyhteys olisi olemassa myös silloin, kun yhtiömiehet kuuluvat samaan liikekirjanpidolliseen konserniin. Liikekirjanpidollisella konsernilla tarkoitettaisiin konsernia, joka koostuu kaikista niistä yksiköistä, jotka on täysimääräisesti sisällytetty kansainvälisten tilinpäätösstandardien tai kirjanpitolain (1997/1336) mukaisesti laadittuun konsernitilinpäätökseen.

Pykälän 5 momentissa säädettäisiin eräitä vaihtoehtorahastoja koskevasta poikkeuksesta. Säännöksen soveltuessa rajoitetusti verovelvollisen yhtiömiehen osuutta suomalaisesta yhtymästä verotettaisiin kuten nykyisinkin eli 1 momentin sääntely ei soveltuisi. Rajoitetusti verovelvollisen yhtiömiehen tulo-osuuteen voisi siten edelleen soveltua tuloverolain 9 §:n 5 ja 6 momentin mukainen läpivirtausperiaatteeseen pohjautuva tulotyyppikohtainen verotus.

Pykälän 5 momentin mukaan poikkeuksen soveltaminen edellyttäisi ensinnäkin, että yhtymä olisi vaihtoehtorahastojen hoitajista annetussa laissa tarkoitettu vaihtoehtorahasto. Lisäksi edellytettäisiin, että vaihtoehtorahasto olisi laajaomisteinen. Tällä tarkoitettaisiin, että vaihtoehtorahastolla olisi AIFM-direktiivin mukaisesti useita sijoittajia.

Momentin kolmas soveltamisedellytys olisi, että vaihtoehtorahastolla on hajautettu arvopaperisalkku. Arvopaperia ei ole määritelty muutosdirektiivissä tarkemmin. Verolainsäädännössä arvopaperin käsite on nimenomaisesti määritelty lähinnä esimerkiksi varainsiirtoverolaissa (931/1996). Koska pykälän 5 momentissa tarkoitettu poikkeus koskee vaihtoehtorahastoja, joista säännellään tarkemmin erityisesti yksityisoikeudellisessa lainsäädännössä, myös poikkeuksen tarkempaa sisältöä olisi perusteltua arvioida yksityisoikeudellisten määritelmien kautta.

Vaihtoehtorahastojen hoitajista annetun lain 6 §:n 4 momentin 1 kohdan mukaan kyseessä olevassa laissa arvopaperilla tarkoitetaan arvopaperimarkkinalain (746/2012) 2 luvun 1 §:ssä tarkoitettua arvopaperia. Arvopaperimarkkinalain 2 luvun 1 §:n mukaan arvopaperilla tarkoitetaan sellaista arvopaperia, joka on vaihdantakelpoinen ja joka on saatettu tai saatetaan yleiseen liikkeeseen useiden saman sisältöisistä oikeuksista annettujen arvopaperien kanssa. Tällainen voi olla esimerkiksi:

- 1) osakeyhtiön osake ja muun yhteisön vastaava osuus sekä tällaisesta oikeudesta annettu talletustodistus
- 2) joukkovelkakirja tai muu velkasitoumus sekä tällaisesta oikeudesta annettu talletustodistus
- 3) muu arvopaperi, joka oikeuttaa hankkimaan tai myymään 1 tai 2 kohdassa tarkoitettua arvopaperin, taikka arvopaperi, jonka perusteella voi saada arvopaperin, valuutan, koron tai tuoton, hyödykkeen taikka muun indeksin tai arvon perusteella määräytyvän käteissuorituksen
- 4) sijoitusrahastolaissa (48/1999)⁴² tarkoitettu rahasto-osuus tai muu siihen rinnastettava yhteissijoitusryityksen osuus.

Arvopaperina ei kuitenkaan arvopaperimarkkinalaissa pidetä oikeutta, joka yksin tai yhdessä muiden arvopaperien kanssa tuottaa oikeuden hallita määrättyä huoneistoa, muuta tilaa tai kiinteistöä taikka kiinteistön osaa.

Vaihtoehtorahastot voivat sijoittaa myös kiinteistöomaisuuteen tai kiinteistöarvopapereihin. Kiinteistörahastolain (1173/1997) 3 §:n mukaan kiinteistöarvopaperilla tarkoitetaan osaketta tai muuta arvopaperia taikka sijoituspalvelulaissa (747/2012) tarkoitettua rahoitusvälinettä, joka yksin tai yhdessä muiden arvopapereiden tai rahoitusvälineiden kanssa tuottaa oikeuden hallita määrättyä huoneistoa, muuta tilaa tai kiinteistöä taikka kiinteistön osaa.

⁴² Sijoitusrahastolaki 48/1999 on kumottu sijoitusrahastolailla 213/2019.

Muutosdirektiivin sanamuoto ei määrittele myöskään hajautusta koskevaa vaatimusta tarkemmin. Sijoitusrahastolain 13 luvun 1 §:n mukaan rahastoyhtiön on hajautettava sijoitustoiminnasta aiheutuvat riskit sijoittaessaan sijoitusrahaston varoja. Luvun 7 §:ssä säädetään tarkemmin sijoitusrahaston varojen sijoittamista koskevista vähimmäishajautusvaatimuksista. Vaihtoehtorahastojen hoitajista annetun lain esitöissä on todettu, että vaihtoehtorahastolta ei edellytetä sijoitusrahastoja vastaavalla tavalla riskien hajauttamista.⁴³ Muutosdirektiivistä ei kuitenkaan ole pääteltävissä, että sitä ei voitaisi soveltaa myös vaihtoehtorahastoihin. Muutosdirektiivin hajauttamista koskevaa vaatimusta ei ole syytä tulkita niin, että myös vaihtoehtorahastojen kohdalla tulisi määrätä sijoitustoimintaa koskevien riskien hajauttamisesta yhtä yksityiskohtaisesti kuin UCITS-direktiivissä tarkoitettujen sijoitusrahastojen kohdalla. Pykälän 5 momentissa säädetäisiin, että vaihtoehtorahastolla olisi oltava hajautettu arvopaperisalkku ja tällä tarkoitettaisiin, että vaihtoehtorahaston sijoitustoiminnassa otettaisiin huomioon riskien hajauttamisen periaate.

Laki tuloverolain 9 ja 10 §:n muuttamisesta

9 §. Yleinen ja rajoitettu verovelvollisuus. Pykälään lisättäisiin uusi 7 momentti, jossa täsmennettäisiin, että 5 ja 6 momenttien mukaista verokohtelua ei sovellettaisi, mikäli kommandiittiyhtiö olisi ehdotetussa hybridilain 8 a §:n 1 momentissa tarkoitettu käänteinen hybridiyksikkö, johon ei soveltuisi lain 8 a §:n 5 momentissa tarkoitettu rahastopoikkeus. Voimassa olevan pykälän 7—9 momentti siirtyisivät 8—10 momentiksi.

10 §. Suomesta saatu tulo. Pykälän 6 kohtaan lisättäisiin viittaus hybridilain 8 a §:ään. Kohdassa ehdotetaan säädettäväksi Suomessa saaduksi tuloksi lain 8 a §:ssä tarkoitettussa tilanteessa tuloverolain 4 §:n 1 kohdassa tarkoitettu elinkeinoyhtymästä saatu tulo.

8 Voimaantulo

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 31.12.2021. Lakeja sovellettaisiin ensimmäisen kerran vuodelta 2022 toimitettavassa verotuksessa.

Ponsi

Koska neuvoston direktiivissä (EU) 2017/952 direktiivin (EU) 2016/1164 muuttamisesta siltä osin kuin on kyse verokohtelun eroavuuksista kolmansien maiden kanssa on säännöksiä, jotka ehdotetaan pantaviksi täytäntöön lailla, annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat la-
kiehdotukset:

⁴³ HE 94/2013 vp, s. 217.

1.

Laki

eräiden rajat ylittävien hybridijärjestelyjen verotuksesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään eräiden rajat ylittävien hybridijärjestelyjen verotuksesta annetun lain (1567/2019)
2 §:ään uusi 6 kohta ja lakiin uusi 8 a § seuraavasti:

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

6) *käänteisellä hybridiyksiköllä* tuloverolain 4 §:ssä 1 kohdassa tarkoitettua elinkeinoyhtymää, joka katsotaan toisen lainkäyttöalueen lakien mukaisesti itsenäiseksi verovelvolliseksi.

8 a §

Käänteiseen hybridiyksikköön liittyvät tilanteet

Rajoitetusti verovelvollisen yhtiömiehen tulona verotetaan käänteisestä hybridiyksiköstä saatu tulo-osuus, mikäli:

- 1) yhtiömies on muu kuin luonnollinen henkilö; ja
- 2) yhtiömiehellä on yksin tai yhdessä siihen etuyhteydessä olevan vastaavan 1 ja 3 kohdan edellytykset täyttävän yhtiömiehen kanssa suoraan tai välillisesti vähintään 50 prosentin osuus yhtymän äänioikeuksista tai pääomasta tai oikeus saada vähintään 50 prosenttia sen voitoista; ja
- 3) yhtiömiehen asuinvaltio ei verota tulo-osuutta eikä vastaava tulo sisälly veropohjaan suorituksensaajan lainkäyttöalueella tai muulla lainkäyttöalueella, jolla tulo katsotaan saaduksi sen takia, että yhtiömiehen asuinvaltio pitää yhtymää erillisenä verovelvollisena.

Edellä 1 momentin 2 kohdan määräysvallan muodostumista arvioitaessa katsotaan 1 momentin 1 ja 3 kohdassa tarkoitettulla yhtiömiehellä, joka toimii yhdessä toisen vastaavat edellytykset täyttävän yhtiömiehen kanssa käänteisen hybridiyksikön äänioikeuksien tai pääomaomistuksen suhteen, olevan tämän toisen yhtiömiehen kaikki äänioikeudet tai koko pääomaomistus kyseisessä yksikössä.

Tulo on kuitenkin veronalaista vain siltä osin kuin tätä tulo-osuutta ei veroteta Suomessa muun säännöksen nojalla.

Tätä pykälää sovellettaessa tässä pykälässä tarkoitettujen yhtiömiesten katsotaan olevan etuyhteydessä, kun:

- 1) luonnollisella henkilöllä tai jollain yksiköllä suoraan tai välillisesti on molemmista yhtiömiehistä vähintään 50 prosentin osuus; tai
- 2) luonnollisella henkilöllä tai jollain yksiköllä on huomattava vaikutusvalta molempien yhtiömiesten johdossa; tai
- 3) yhtiömiehet kuuluvat samaan liikekirjanpidolliseen konserniin.

Poiketen siitä, mitä 1 momentissa säädetään, rajoitetusti verovelvollisen yhtiömiehen tuloa ei veroteta tämän pykälän nojalla, mikäli käänteinen hybridiyksikkö on vaihtoehtorahastojen hoitajista annetussa laissa (162/2014) tarkoitettu vaihtoehtorahasto, joka on laajaomisteinen ja jolla on hajautettu arvopaperisalkku.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

2.

Laki

tuloverolain 9 ja 10 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan tuloverolain (1535/1992) 10 §:n 1 momentin 6 kohta, sellaisena kuin se on laissa 1399/2014, ja
lisätään 9 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 1549/1995, 292/2019 ja 1188/2020, uusi 7 momentti, jolloin nykyinen 7—9 momentti siirtyvät 8—10 momentiksi, seuraavasti:

9 §

Yleinen ja rajoitettu verovelvollisuus

Mitä 5 ja 6 momentissa säädetään, ei kuitenkaan sovelleta, mikäli kyse on eräiden rajat ylittävien hybridijärjestelyjen verotuksesta annetun lain 8 a §:n 1 momentissa tarkoitettusta käänteisen hybridiyksikön tilanteesta.

10 §

Suomesta saatu tulo

Suomesta saatua tuloa on muun ohessa:

6) osinko, osuuskunnasta saatu ylijäämä ja muu niihin rinnastettava tulo, joka on saatu suomalaiselta osakeyhtiöltä, osuuskunnalta tai muulta yhteisöltä, osuus suomalaisen yhtymän tuloon sekä eräiden rajat ylittävien hybridijärjestelyjen verotuksesta annetun lain 8 a §:ssä tarkoitettu elinkeinoyhtymästä saatu tulo;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta. 20 .

Helsingissä x.x.20xx

Pääministeri

Sanna Marin

Valtiovarainministeri Annika Saarikko

1.

Laki

eräiden rajat ylittävien hybridijärjestelyjen verotuksesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään eräiden rajat ylittävien hybridijärjestelyjen verotuksesta annetun lain (1567/2019)
2 §:ään uusi 6 kohta ja lakiin uusi 8 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 §

2 §

Määritelmät

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

Tässä laissa tarkoitetaan:

5) *verovelvollisella* lain soveltamisalaan
1 §:n 2 momentin mukaan kuuluvia tahoja.

5) *verovelvollisella* lain soveltamisalaan
1 §:n 2 momentin mukaan kuuluvia tahoja;
6) **käänteisellä hybridiyksiköllä** tulovero-
lain 4 §:ssä 1 kohdassa tarkoitettua elinkeino-
yhtymää, joka katsotaan toisen lainkäyttöalue-
een lakien mukaisesti itsenäiseksi verovelvol-
liseksi.

8 a §

*Käänteiseen hybridiyksikköön liittyvät tilan-
teet*

*Rajoitetusti verovelvollisen yhtiömiehen tu-
lona verotetaan käänteisestä hybridiyksiköstä
saatu tulo-osuus, mikäli:*

*1) yhtiömies on muu kuin luonnollinen hen-
kilö; ja*

*2) yhtiömiehellä on yksin tai yhdessä siihen
etuyhteydessä olevan vastaavan 1 ja 3 kohdan
edellytykset täyttävän yhtiömiehen kanssa
suoraan tai välillisesti vähintään 50 prosentin
osuus yhtymän äänioikeuksista tai pääomasta
tai oikeus saada vähintään 50 prosenttia sen
voitoista; ja*

*3) yhtiömiehen asuinvaltio ei verota tulo-
osuutta eikä vastaava tulo sisälly veropohjaan*

suorituksensaajan lainkäyttöalueella tai muulla lainkäyttöalueella, jolla tulo katsotaan saaduksi sen takia, että yhtiömiehen asuinvaltio pitää yhtymää erillisenä verovelvollisena.

Edellä 1 momentin 2 kohdan määräysvallan muodostumista arvioitaessa katsotaan 1 momentin 1 ja 3 kohdassa tarkoitetulla yhtiömiehellä, joka toimii yhdessä toisen vastaavat edellytykset täyttävän yhtiömiehen kanssa käänteisen hybridiyksikön äänioikeuksien tai pääomaomistuksen suhteen, olevan tämän toisen yhtiömiehen kaikki äänioikeudet tai koko pääomaomistus kyseisessä yksikössä.

Tulo on kuitenkin veronalaista vain siltä osin kuin tätä tulo-osuutta ei veroteta Suomessa muun säännöksen nojalla.

Tätä pykälää sovellettaessa tässä pykälässä tarkoitettujen yhtiömiesten katsotaan olevan etuyhteydessä, kun:

1) luonnollisella henkilöllä tai jollain yksiköllä suoraan tai välillisesti on molemmista yhtiömiehistä vähintään 50 prosentin osuus; tai

2) luonnollisella henkilöllä tai jollain yksiköllä on huomattava vaikutusvalta molempien yhtiömiesten johdossa; tai

3) yhtiömiehet kuuluvat samaan liikekirjanpidolliseen konserniin.

Poiketen siitä, mitä 1 momentissa säädetään, rajoitetusti verovelvollisen yhtiömiehen tuloa ei veroteta tämän pykälän nojalla, mikäli käänteinen hybridiyksikkö on vaihtoehtorahastojen hoitajista annetussa laissa (162/2014) tarkoitettu vaihtoehtorahasto, joka on laajaomisteinen ja jolla on hajautettu arvopaperisalkku.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

2.

Laki

tuloverolain 9 ja 10 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan tuloverolain (1535/1992) 10 §:n 1 momentin 6 kohta, sellaisena kuin se on laissa 1399/2014, ja
lisätään 9 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 1549/1995, 292/2019 ja 1188/2020, uusi 7 momentti, jolloin nykyinen 7—9 momentti siirtyvät 8—10 momentiksi, seuraavasti:
Voimassa oleva laki *Ehdotus*

9 §

Yleinen ja rajoitettu verovelvollisuus

9 §

Yleinen ja rajoitettu verovelvollisuus

Mitä 5 ja 6 momentissa säädetään, ei kuitenkaan sovelleta, mikäli kyse on eräiden rajat ylittävien hybridijärjestelyjen verotuksesta annetun lain 8 a §:n 1 momentissa tarkoitetusta käänteisen hybridiyksikön tilanteesta.

10 §

Suomesta saatu tulo

Suomesta saatua tuloa on muun ohessa:

6) osinko, osuuskunnasta saatu ylijäämä ja muu niihin rinnastettava tulo, joka on saatu suomalaiselta osakeyhtiöltä, osuuskunnalta tai muulta yhteisöltä, sekä osuus suomalaisen yhtymän tuloon;

10 §

Suomesta saatu tulo

Suomesta saatua tuloa on muun ohessa:

6) osinko, osuuskunnasta saatu ylijäämä ja muu niihin rinnastettava tulo, joka on saatu suomalaiselta osakeyhtiöltä, osuuskunnalta tai muulta yhteisöltä, osuus suomalaisen yhtymän tuloon sekä eräiden rajat ylittävien hybridijärjestelyjen verotuksesta annetun lain 8 a §:ssä tarkoitettu elinkeinoyhtymästä saatu tulo;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .